

แนวการศึกษา และวิเคราะห์ระบบทาส ในสหรัฐอเมริกา

ธเนศ อภรณ์สุวรรณ

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ทาสและระบบทาสในสหรัฐอเมริกาเป็นปัญหาสำคัญอันหนึ่ง ที่ทำลายและกระตุ้นความสนใจจนถึงขั้นที่นำไปสู่การเผชิญหน้ากันในทางภูมิธรรมปัญญา ระหว่างปัญญาชนสองกลุ่ม และในอุดมการณ์สังคม ระหว่างนักการเมืองสองฝ่าย ปัญหาทาสได้แทรกซึมเข้าไปในเส้นเลือดและหัวใจของสังคมอเมริกัน เป็นส่วนหนึ่งของความเป็น “อเมริกัน” แต่ก็เป็นที่แตกต่างหากจาก “อเมริกา” ด้วยในเวลาเดียวกัน ปัญหาระบบทาสไม่แต่เพียงแบ่งแยกคนอเมริกันผิวขาวออกจากคนนิโกรผิวดำ หากแต่ยังแบ่งแยกคนผิวขาวออกจากกันด้วย ประเด็นของการโต้แย้งและถกเถียงอันเกี่ยวเนื่องกับระบบทาสกระจายไปอย่างกว้างขวาง จากปัญหาศีลธรรม ศาสนาและปรัชญาการเมืองถึงเศรษฐศาสตร์ การเมือง จากวัฒนธรรมและกฎหมายถึงระบบครอบครัว จริยธรรมของการทำงาน การแบ่งงานตามเพศ จิตวิทยาและการเหยียดผิวและเชื้อชาติ ความลึกซึ้งและ

ซับซ้อนของปัญหาทาสในสหรัฐอเมริกายังมองเห็นได้จากความรุนแรงทางการเมืองที่แสดงออกในรูปแบบสูงสุดคือ การทำสงครามระหว่างคนอเมริกันผิวขาวด้วยกันเอง ที่อยู่คนละภาค และจากความรุนแรงแอบแฝงที่แสดงออกในกฎหมายแบ่งแยกเหยียดผิว ในขบวนการต่อต้านคนผิวดำที่เกิดขึ้นและมีอิทธิพลอยู่หลายปีหลังจากประกาศเลิกทาสแล้วก็ตาม จึงไม่น่าประหลาดใจนักที่ปัญหาคนผิวดำและระบบทาสยังคงเป็นปัญหาทางวิชาการที่นักประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และสังคมวิทยาอเมริกันมีความเห็นแตกต่างไม่ลงรอยกันอย่างมากที่สุดทีเดียว บทความนี้จะสำรวจและเสนอแนวทางการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทาสในสหรัฐอเมริกาของนักประวัติศาสตร์อเมริกัน จากเริ่มแรกถึงปัจจุบัน ผู้เขียนจะบรรยายแนวการศึกษาและวิธีการวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวของนักประวัติศาสตร์อเมริกันที่สำคัญ จากนั้นผู้เขียนจะเลือกเสนอ

แนวทางและวิธีการศึกษาปัญหาอย่างละเอียดลึกซึ้งมากขึ้นของนักประวัติศาสตร์สำคัญบางคนที่อาจถือว่าเป็นตัวแทนของยุคสมัยและสำนักความคิดได้

ก่อนสงครามกลางเมืองระหว่างฝ่ายเหนือและใต้ที่เกิดขึ้นระหว่างปี ค.ศ.1861-1865 การโต้เถียงในเรื่องทาสมักรวมศูนย์อยู่ที่ปัญหาศีลธรรมและความชอบธรรมทางกฎหมายของทาส นี่เป็นแหล่งที่มาของ “ความถูกต้อง” ที่สำคัญในสังคมอเมริกัน ดังนั้นคนอเมริกันทั้งเหนือและใต้ต่างก็อ้างศาสนาและรัฐธรรมนูญเพื่อมารับรองหรือปฏิเสธระบบทาสด้วยกันทั้งสองฝ่าย แน่นอนว่าเหตุผลและหลักการที่ทั้งสองฝ่ายยกขึ้นมาสนับสนุนความเชื่อของตนย่อมแตกต่างกันข้าม ตัวแทนที่สำคัญของฝ่ายเหนือในการโจมตีระบบทาสคือ “ขบวนการทำลายทาส” (The Abolitionist Movement) ที่มี วิลเลียม ลอยด์ แกรีสัน บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ *Liberator* เป็นผู้นำ ขบวนการนี้เคลื่อนไหวอยู่ ๓๕ ปี จึงหยุดไปเมื่อประธานาธิบดีลินคอล์น ประกาศเลิกทาส หลักการของขบวนการทำลายทาสมีอย่างง่าย ๆ ว่าทาสคือบาปและอาชญากรรม ระบบทาสเป็นบาปเพราะมันปฏิเสธไม่ให้อำนาจความเป็นมนุษย์แก่คนนิโกร ระบบทาสเป็นอาชญากรรม เพราะมันละเมิดสิทธิทางธรรมชาติของคนในกรณีชีวิต อิสราภาพและการแสวงหาความสุขตามที่ได้บัญญัติรับรองไว้ใน “คำประกาศเอกราช” ความเชื่อทั้งสองนี้ที่มุ่งถึงความเท่าเทียมกันทั้งในทางจิตวิญญาณและทางการเมืองของคนอเมริกัน จึงกลายเป็นอาวุธทางศีลธรรมที่ขบวนการทำลายทาสใช้ในการโฆษณาโจมตีระบบทาสมาโดยตลอด¹

ผลงานอีกชิ้นของขบวนการทำลายทาสที่ส่งผลสะท้อนอย่างสูงก็คือ นวนิยายเรื่อง “กระท่อมน้อยลุงทอม” เขียนโดย นางแฮเรียต บีทเชอร์ สโตว์ ครอบครัวบีทเชอร์เป็นพวกเคร่งศาสนาคริสต์นิกายโปรเทสแตนต์ พวกบีทเชอร์ทุกคนเป็นนักปฏิรูปสังคมในสมัยครึ่งแรกของคริสต์ศตวรรษ 19 นวนิยายเรื่องนี้ ก็อาศัยแนวศีลธรรมและสิทธิเสรีภาพทางกฏ

หมายมาเดินเรื่องโน้มน้าวใจผู้อ่าน ซึ่งปรากฏว่าได้ผลมากไม่แต่เพียงในสหรัฐฯ เท่านั้น แม้แต่ผู้อ่านในต่างแดนต่างสังคมและต่างยุคสมัย ก็ยังซาบซึ้งน้ำตาคลอไปกับชีวิตอันขมขื่นของ “ลุงทอม” ที่ถูกเบียดเบียนโดยระบบبودิธรรมที่น่าเกลียดน่าชังยิ่ง²

ข้อน่าสังเกตคือว่า สมาชิกขบวนการทำลายทาสในภาคเหนือส่วนใหญ่เป็นพวกหัวรุนแรงทางศาสนา มูลเหตุที่ผลักดันให้พวกนี้ลุกขึ้นประณามและต่อต้านระบบทาสไม่ใช่มาจากความต้องการให้คนนิโกรหลุดพ้นจากพันธนาการของระบบทาสและมีความเท่าเทียมกับคนขาวจริง ๆ หากแต่แรงผลักดันที่สำคัญของขบวนการนี้ คือคำเรียกร้องของพระเจ้าผ่านทางศาสนา ที่ทำให้นักปฏิรูปผู้เคร่งศาสนาไม่อาจมีความสุขในจิตวิญญาณของพวกเขาได้ ขบวนการทำลายทาสในมุมมองจึงเป็นขบวนการปลดปล่อยคนผิวขาวเหล่านั้นให้หลุดพ้นจากบาปที่เพื่อนร่วมเผ่าพันธุ์และชาติเดียวกันได้ก่อกรรมทำเข็ญกับคนดำจากอีกทวีปหนึ่ง

ข้อต่อมาก็คือในระบายนั้นเป็นช่วงที่ขบวนการปฏิรูปเกิดขึ้นราวกับดอกเห็ดในภาคเหนือสหรัฐฯ ส่วนหนึ่งเป็นการตอบโต้ต่อการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและการเติบโตของเมืองที่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมนานัปการ เกิดขบวนการปฏิรูปการศึกษา การสาธารณสุข ครอบครัว โรงงานและขบวนการต่อต้านการเสพย์สิ่งมีนเมาและยาเสพติด เป็นต้น อิทธิพลของนิกายอีแวงเจลิคอล (evangelical) สาขาต่าง ๆ ในอเมริกาแสดงออกในขบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ ซึ่งรวมถึงขบวนการพระคริสต์อริยด้วย (millennial movement) แนวคิดและวิธีการวิเคราะห์ปัญหาทาสจึงได้รับอิทธิพลจากกระแสความคิด และการเคลื่อนไหวทางสังคมในขณะนั้นด้วยอย่างมาก³

ในเวลาเดียวกัน คนอเมริกันภาคใต้ก็เป็นเจ้าของทาสและที่เป็นชาวไร่ไม่มีทาส ก็อาศัยกรอบอันเดียวกับทางเหนือมามองปัญหาทาสเช่นกัน ในทางศาสนาและศีลธรรม คนใต้แย้งว่าแท้ที่จริงแล้วใน

พระคัมภีร์ไบเบิลก็ได้ระบุอย่างชัดเจนว่าให้มีทาสได้ และทาสในไบเบิลก็เป็นคนสีคล้ำและดำ เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็หมายความว่า พระเจ้ารับรองการมีทาสว่าเหมาะสม ในทางกฎหมาย คนใดยืนยันว่ารัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นหลักการสูงสุดของประเทศก็ยินยอมให้มีสถาบันทาส ในสหรัฐอเมริกาได้ ไม่เห็นมีมาตราใดที่ห้ามการมีทาส ในทางตรงกันข้าม รัฐธรรมนูญสหรัฐฯ ระบุรับรอง การมีทาสถึง 3 วรรคใน 3 มาตรา คือ มาตราที่ 1 ตอนที่ 2 ข้อที่ 3 มาตราที่ 1 ตอนที่ 9 ข้อที่ 1 และ มาตราที่ 4 ตอนที่ 2 ข้อที่ 3 ซึ่งกล่าวถึงทาสหนึ่งคน มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้ 3/5 ทาสที่หนีไปจะต้อง ถูกส่งกลับคืนเจ้าของเดิม และการค้าทาสระหว่างประ-เทศจะยกเลิกในอีก 20 ปีหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญ

หลักการทางกฎหมายรัฐธรรมนูญอีกประการ หนึ่งที่นายทาสทางใต้ใช้ตอบโต้การโจมตีทาสของ ฝ่ายเหนือ ก็คือ ทฤษฎีที่ว่าด้วย “สิทธิของรัฐ” (States Rights) ทฤษฎีนี้ก่อรูปขึ้นตั้งแต่ก่อนการปฏิวัติ อเมริกันโดยมาจากความไม่พอใจในอำนาจปกครองของ ส่วนกลางคือรัฐสภาอังกฤษ พื้นฐานความคิดที่หวาดระแวงอำนาจส่วนกลาง (antifederalism) แสดงออก ต่อมาอย่างมากใน “บทบัญญัติแห่งสมาพันธรัฐ” (Articles of Confederation) และใน “บทบัญญัติว่า ด้วยสิทธิ” (Bill of Rights) ที่ผนวกต่อท้ายรัฐธรรมนูญสหรัฐฯ อันเป็นข้อต่อรองของฝ่ายคัดค้านรัฐ-ธรรมนูญ⁴ เมื่อปัญหาทาสขยายตัวขึ้น ผู้นำการเมือง

ภาคใต้ก็รีบยกหลักการนี้ขึ้นมาคุ้มครองการดำรง อยู่ของทาสโดยกล่าวว่ารัฐบาลกลางของสหรัฐฯ ไม่มีสิทธิมาล่วงละเมิดเสรีภาพและระเบียบสังคม ของรัฐทางใต้ ดูจากน้ำหนักของเอกสารหลักที่ภาคใต้ ใช้โต้แย้งจะมีมากกว่าทางภาคเหนือ ดังนั้นเกรיסัน ผู้นำขบวนการทำลายทาสจึงประท้วงครั้งหนึ่งท่าม กลางฝูงชนที่ฟังการอภิปรายด้วยการฉีกรัฐธรรมนูญ สหรัฐและกล่าวประณามว่า “นี่คือสัญญากับชาควาน”

สองทศวรรษหลังสงครามกลางเมือง นักวิชา การจึงเริ่มการศึกษาเรื่องทาสอีกครั้ง คราวนี้ความ ผูกพันและอารมณ์ร่วมกับปัญหาของอเมริกัน คลายความดุเดือดรุนแรงลงไปเกือบหมดแล้ว คนที่ เกิดหลังสงครามกลางเมืองไม่มีประสบการณ์โดย ตรงกับทาสผิวดำอีกต่อไป นอกจากการบอกเล่าและ ชากเดนบางอย่างที่ตกค้างให้มองเห็นเช่นการเหยียด ผิว ฐานะและสภาพของคนนิโกรในสังคมอเมริกันที่ ยังจมอยู่ในก้นบึ้งของความยากจนและความอยุติ-ธรรม เป็นต้น แต่แนวการศึกษาและมโนทัศน์ต่อปัญหา ทาสในอดีตก็ยังคงนำเอาประเด็นเก่าบางอันมาใช้ ต่อไปอีกโดยผสมเข้ากับอารมณ์ความรู้สึกร่วมสมัย ในปลายศตวรรษที่ 19 นักประวัติศาสตร์สำคัญใน ยุคที่สหรัฐกำลังขยายอำนาจและอิทธิพลออกนอก ภาคพื้นทวีปอเมริกาเหนือได้แก่ เจมส์ ฟอร์ด โรดส์ (James Ford Rhodes) จุดยืนของโรดส์ต่อ เรื่องทาสไม่ต่างจากนักต่อต้านทาสสมัยก่อนสง-ครามกลางเมือง เขากล่าวว่าทาสเป็นสถาบันที่ปราศ-จากศีลธรรม ทำให้เจ้าของถูกสาปแช่งและทำให้ทาส เองลำบาก เขายกหลักฐานมาสนับสนุนแนวคิดของ เขามากมาย ตัวทาสและครอบครัวทาสไม่มีสิทธิ ทางกฎหมายที่คุ้มครองพวกเขาจากการทารุณของ นายทาสผิวขาว เขาพูดถึงการที่นายทาสข่มเหงคน ผิวดำที่เป็นผู้หญิง กล่าวโดยสรุปก็คือ เขาตกย้ำ ความเลวร้ายอย่างที่สุดของระบบทาสในสหรัฐอเมริกา แนวการศึกษาและข้อสรุปดังกล่าว จะกลายเป็น แนวทางการศึกษาและวิเคราะห์ให้แก่ นักประวัติ-

ศาสตร์อเมริกันรุ่นต่อมาที่สนใจศึกษาเรื่องทาสและคนผิวดำในอเมริกา⁵

ผลงานของโรดส์เป็นที่ชื่นชอบของหมู่นักวิชาการทางเหนือ แต่ที่น่าแปลกใจคือ แม้แต่นักวิชาการทางภาคใต้ก็ยังพลอยนิยมชมชอบการวิเคราะห์เช่นนี้ไปด้วย คำอธิบายอันหนึ่งก็คือคนใต้คิดว่าการประณามความชั่วร้ายของระบบทาสในอดีต (เมื่อไม่นานมานี้) อาจเป็นหนทางหนึ่งที่ทำให้ภาคใต้สามารถมองเห็นอนาคตและความรุ่งเรืองของพวกเขาอีกได้ กล่าวคือ ความผิดพลาดทั้งหลายที่ผ่านมาล้วนเป็นผลมาจากทาสและระบบทาส ไม่ใช่ความผิดหรือโศกเขลาของคนใต้ผิวดำ ที่สำคัญคนอเมริกันทั้งเหนือและใต้เชื่อว่าระบบทาสเป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาเศรษฐกิจของทางใต้และของทั้งประเทศ และเชื่อว่าเชื้อชาตินิโกรล่าหลังไว้อารยธรรม ความผิดพลาดของคนใต้ไม่ใช่การกดขี่นิโกรลงได้คนขาว หากแต่อยู่ที่การเลือกวิธีการที่ผิดคือ ระบบทาส. และดังนั้นเมื่อคนผิวดำจำนวนหนึ่งลุกขึ้นต่อต้านทำลายล้างคนนิโกรด้วยกำลังรุนแรง เช่น กลุ่มคลุกซ์แคลน (Klulux Klan) นักวิชาการผิวดำทั้งเหนือและใต้ต่างก็มองไม่เห็นปัญหาใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นในตอนนั้น ทุกคนคิดว่าตนเองได้ทำหน้าที่ต่อปัจจุบันดีที่สุดแล้ว ด้วยการประณามและโยนความผิดไปให้นายทาสเชื้อชาตินิโกรและระบบทาสในอดีต.

หลังจากนั้นอีกเกือบ 25 ปี การศึกษาเรื่องทาสในสหรัฐฯ ถึงจะมีการเปลี่ยนแปลงในปี ค.ศ. 1918 นักประวัติศาสตร์ชาวใต้แต่เรียนจบและสอนหนังสืออยู่ภาคเหนือคือ “อูลริช บี. ฟิลลิปส์” (Ulrich Bonnell Phillips) ได้พิมพ์หนังสือเล่มที่สำคัญมากเล่มหนึ่งในการศึกษาเรื่องทาสได้แก่ *American Negro Slavery* นับจากนั้นมาการอภิปรายปัญหาทาส เริ่มมีรสชาติและแตกแขนงออกไปอย่างกว้างขวางลึกซึ้ง จนกล่าวได้ว่านักประวัติศาสตร์เรื่องทาสในสหรัฐอเมริกาปัจจุบันน้อยคนนักที่จะไม่พูดถึงฟิลลิปส์ไม่ว่าจะในแง่เห็นด้วยหรือคัดค้านข้อเสนอของเขา.

ฟิลลิปส์อยู่ในยุคสมัยที่เรียกว่า “Progressivism”⁶ อันเป็นช่วงเวลาที่แนวการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาสังคมกำลังเปลี่ยนจากการศึกษาแบบนามธรรม (คือไม่ต้องอาศัยการทดสอบหรือค้นคว้าหลักฐานอย่างลึกซึ้ง) มาเป็นแบบทดลองค้นคว้าบนหลักฐานที่เป็นจริง (Pragmatism) ฟิลลิปส์ย้ายการศึกษาเรื่องทาสที่มองแต่เหตุการณ์ทางการเมืองและเนื้อหาทางกฎหมายมาสู่การวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีส่วนคัดแปลงประวัติศาสตร์อเมริกา ความสำเร็จของฟิลลิปส์ด้านหนึ่งมาจากแนวคิด “ยุคก้าวหน้า” ที่เขาได้รับ อีกส่วนหนึ่งมาจากวิธีการศึกษาค้นคว้าอย่างหนักและเอาจริงเอาจังด้วยการลงไปอ่านเอกสารชั้นต้นที่เกี่ยวกับเรื่องทาสนิโกรที่ยังหลงเหลืออยู่ในภาคใต้

ฟิลลิปส์วิเคราะห์ว่าระบบการผลิตในภาคใต้แบบไร่ขนาดใหญ่ ที่อาศัยแรงงานทาสนั้นไม่ได้แสดงให้เห็นแต่เพียงระบบการถือครองที่ดินหรือการขูดรีดทางเชื้อชาติ ที่จริงระบบไร่ (plantation) เป็นระบบสังคมแบบสมบูรณที่รวมเอาระบบพ่อบ้าน (paternalism) และระบบทุนนิยมเข้าไว้ด้วยกันอย่างเหมาะสม เขายังชี้ต่อไปอีกว่าการขยายตัวของทุนอุตสาหกรรมในภาคใต้ภายหลังสงครามกลางเมืองโดยไม่รื้อฟื้นลักษณะมนุษยธรรมและความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ค้ำจุนที่เคยมีมาในอดีต ทำให้สังคม “ภาคใต้ใหม่”⁷ กลายเป็นสังคมที่ทารุณและโหดร้าย จากนั้นภาพของ “ภาคใต้เก่า”⁸ ที่ฟิลลิปส์เสนอออกมาในงานเขียนของเขาจึงค่อย ๆ เป็นภาพที่เปี่ยมด้วยความเห็นอกเห็นใจ ทั้งนี้เป็นเสมือนคำอุทธรณ์ของฟิลลิปส์ที่ต้องการเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมก่อนทุนนิยมที่มีความเป็นมนุษย์และมีเหตุผลอยู่ในชีวิตอุตสาหกรรมสมัยใหม่ด้วย.

ฟิลลิปส์วิเคราะห์ระบบทาสว่าก่อนอื่นก็คือระบบการศึกษาเรียนรู้ เนื่องจากทาสผิวดำหัวอ่อนและเหมือนกับเด็กจึงต้องการการเลี้ยงดูและแนะนำจากผู้อุปถัมภ์ซึ่งเป็นคนผิวดำ การอาศัยอยู่ในไร่จึงช่วย

ให้การศึกษาอบรมชีวิตวัฒนธรรมที่อารยะแก่ทาสนิ-
โกรไปด้วย. ภาพของนิโกรที่ฟิลลิปส์วาดออกมาใหม่
จึงไปแก้ภาพของคนผิวดำซึ่งคนผิวขาวขณะนั้นเชื่อว่า
น่าเกลียดและน่ากลัว⁹ นอกจากนี้ฟิลลิปส์ยัง
อาศัยหลักฐานชั้นต้นจำนวนมากที่เขาไปขุดค้นขึ้น
มาวาดภาพเหมือนของทาสที่ดูซับซ้อนและลึกซึ้งขึ้น
มา ภาพดังกล่าวนี้จึงเท่ากับเป็นการปฏิเสธคำกล่าวหา
และประณามที่นักประวัติศาสตร์เคยมีต่อระบบทาสว่า
ทารุณ และไร้ซึ่งมนุษยธรรม. ฟิลลิปส์พูดถึงบ่อยครั้ง
เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ที่ดำรงอยู่ระหว่างนายทาสผิว
ขาวผู้เป็นเหมือนพ่อบ้านกับทาสผิวดำผู้ซื่อสัตย์และ
เหมือนเด็กในความดูแล.

สิ่งที่น่าสนใจมากในแนวการศึกษาและการวิ-
เคราะห์ของฟิลลิปส์ก็คือการที่เขาเป็นนักประวัติ
ศาสตร์เศรษฐกิจ แต่งานเขียนของเขาทั้งหมดไม่มีเรื่อง
ไหนที่พูดถึงแต่เศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว. สำหรับฟิล-
ลิปส์ เศรษฐกิจเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบปกครอง
ทาสในภาคใต้เก่า. เขาไม่เคยศึกษาเรื่องทาสโดยที่ไม่ดู
ทางด้านอุดมการณ์ การเมืองและระเบียบโครงสร้างทาง
สังคมด้วย. เขาเชื่อว่าปัญหาสำคัญที่นักประวัติศาสตร์
เศรษฐกิจควรให้ความสนใจอย่างยิ่งก็คือขอบเขต
ความตื่นลึกลับบางอย่างที่ความคิด เหตุการณ์ สถาบัน
หรือนโยบายหนึ่ง ๆ สอดคล้องกับเศรษฐกิจแบบหนึ่ง
ได้ ฟิลลิปส์จึงพุ่งความสนใจไปที่วิธีการคิดของชนชั้น
นายทาส ซึ่งคุมเศรษฐกิจทั้งภาคอยู่และประเมินดูว่า
การตัดสินใจที่มีเหตุและผลทางเศรษฐกิจของคนกลุ่ม
นี้มีมากน้อยเพียงไร เขาเล็งที่จะใช้ตัวแบบทางเศรษฐ-
ศาสตร์มาวิเคราะห์ระบบและสังคมทาส เพราะเขา
ตระหนักดีว่าในสังคมทาสภาคใต้เก่า นั้น มีปัจจัยหลาย
อย่างซึ่งมีรากเหง้ามาจากระบบแรงงานพิเศษที่จะมี
ปฏิริยาตอบโต้และปฏิเสธตัวแบบทางเศรษฐศาสตร์ไป
ในที่สุด ดังนั้นฟิลลิปส์จึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อ
ลักษณะพิเศษของระบบเศรษฐกิจภาคใต้ ที่ด้านหนึ่งก็
ดำเนินไปตามเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ของระบบเศรษฐ-
กิจแรงงานเสรี (คือระบบทุนนิยม) แต่ในเวลาเดียวกัน

ก็มีอีกระบบที่ดำเนินไปอย่างมีเหตุผลทางสังคมและ
การจัดระเบียบการปกครองของระบบแรงงานทาส.¹⁰

เห็นได้ว่าแนวการศึกษาระบบทาสของฟิลลิปส์
แม้จะมีวิธีการรอบด้านมากขึ้นมีข้อมูลมากกว่าเดิม
แต่ก็มีความโน้มเอียงอีกด้านที่เกิดขึ้นตามมา เนื่อง
จากเขาอาศัยข้อมูลอันได้แก่เอกสารชั้นต้นที่เป็นของ
นายทาสผิวขาวเป็นส่วนใหญ่ บวกกับอารมณ์ความ
รู้สึกของ “คนใต้” ด้วยจึงทำให้อคติในการตีความ
ระบบทาสเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้. ปัญหาที่ฟิลลิปส์
เผชิญอยู่ ว่าไปแล้วก็เป็นปัญหาาร่วมกันของนักประ-
วัติศาสตร์ทั่วไป ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของ
งานประวัติศาสตร์ จึงอยู่ที่ว่านักประวัติศาสตร์ (และ
นักวิชาการอื่น ๆ ด้วย) จะมีท่าทีและการปฏิบัติต่อ
“อคติ” ของตนอย่างไร ถ้าหาก “อคติ” กลายมาเป็น
เป้าหมายและวิธีการในการศึกษาเมื่อใด ประวัติศาสตร์
เรื่องนั้นก็เป็นที่ได้เพียงเอกสารโฆษณาสินค้าหรือประ-
วัติศาสตร์ที่เลวเท่านั้น.

ในกรณีของฟิลลิปส์เขาไม่ได้ปล่อยให้ “อคติ”
มาครอบงำวิธีการศึกษาและวิเคราะห์ระบบทาสอเมริ-
กัน หากแต่เขาต้องการจะตอบคำถามพื้นฐานที่นัก
ประวัติศาสตร์อเมริกันรุ่นก่อน ๆ ไม่อาจให้คำอธิบาย
อย่างจะแจ้งได้ ปัญหาดังกล่าวได้แก่ลักษณะพื้นฐาน
ของสังคมทาสในภาคใต้ อะไรคือความสำเร็จและ
ความล้มเหลวของเศรษฐกิจทาส ทำไมนายทาสจึง
สามารถดำเนินการปกครองในสังคมตนได้อย่างค่อนข้าง
ราบรื่น ถ้าหากว่าระบบทาสคือความรุนแรงโหด
ร้ายและป่าเถื่อน และที่สำคัญที่สุด ทำไมคนใต้จึงรู้
สึกว่าตัวเองแตกต่างจากคนอเมริกันอื่น ๆ ทางเหนือ.

ฟิลลิปส์วางคำตอบต่อปัญหาทั้งหมดดังกล่าว
แล้ว บนเสาหลักสำคัญสองประการ ประการแรกคือ
“คนขาวสูงสุด” (White Supremacy) ประการที่สอง
เชื้อชาตินิโกรล้าหลัง สมมติฐานทั้งสองข้อนี้เมื่อมอง
จากทรรศนะสังคมหลังสงครามโลกครั้งที่สองแล้ว
จะเห็นลักษณะอคติและการเหยียดผิวเหยียดเชื้อชาติ
แจ่มชัดมาก เพราะว่าลัทธิฟาสซิสต์ของพวกนาซีใน

เยอรมนีได้แสดงให้เห็นถึงความโหดร้ายอย่างมหันต์ที่เกิดขึ้นจากลัทธิเหยียดเชื้อชาติ และความก้าวหน้าของการศึกษาด้านสังคมวิทยา-มานุษยวิทยาก็หักล้างทฤษฎีสังคมวิทยาแบบเก่าที่รองรับลัทธิเหยียดผิวลงไปได้. แต่สำหรับฟิลลิปส์และคนอเมริกันยุคก่อนสงครามโลก สมมติฐานที่ถูกเชื้อชาติอื่นยังเป็นสิ่งที่ไม่น่าหนักและรับฟังได้

ในบทความเรื่อง “The Central Theme of Southern History” (1928) ฟิลลิปส์เริ่มต้นบทความด้วยคำพูดธรรมดาที่นายท้ายเรือในแม่น้ำโอไฮโอมักเปรยขึ้นแทบทุกครั้งเมื่อเรือกำลังเข้าเทียบฝั่งขวาของแม่น้ำ. “เรากำลังเข้าถึงฝั่งอเมริกันแล้ว” ฝั่งขวาก็คือรัฐโอไฮโอ ซึ่งก่อนสงครามกลางเมืองเป็นรัฐฝ่ายเหนือทางฝั่งซ้ายคือรัฐเคนตักกี ซึ่งเป็นฝ่ายใต้¹¹ ฟิลลิปส์กล่าวว่า “ฝั่งเหนือเป็นอเมริกันไม่มีปัญหา แต่ฝั่งใต้เป็นอเมริกันที่มีความแตกต่าง.” สิ่งที่เขาได้และคนได้ต่างจากคนอเมริกันทั่ว ๆ ไปก็คือความสำนึกร่วมกันว่าภาคใต้จักต้องเป็นดินแดนของคนขาว ปณิธานนี้เกิดขึ้นหลังจากที่คนนิโกรขยายจำนวนเพิ่มมากขึ้นและนำไปสู่ปัญหาของการควบคุมคนผิวดำ เพื่อผลประโยชน์ของความสงบสุขในการปกครองและการรักษาอารยธรรมผิวขาว สำหรับคนใต้ระบบทาสจึงไม่ใช่เป็นเพียงระบบควบคุมและใช้แรงงาน หากแต่ยังเป็นระบบที่สร้างระเบียบสังคมและการปรับปรุงเชื้อชาติ. เมื่อคนใต้ปกป้องระบบทาสที่ถูกคนเหนือโจมตี พวกเขาจึงไม่ได้แตกต่างให้กับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเฉพาะหน้า แต่เป็นการต่อสู้เพื่อรักษาความสูงสุดของคนขาว และอารยธรรมของพวกเขา. และนี่เองที่ตอบได้ว่าทำไมรัฐทางใต้จึงประกาศแยกตัวออกจากสหรัฐฯ ภายหลังจากที่ลอร์ดลินได้รับการเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีเมื่อปี ค.ศ. 1860 และทำไมคนที่ไม่มีความเชื่อซึ่งมีเป็นจำนวนมากจึงเข้าร่วมสงครามกลางเมือง

เมื่อฟิลลิปส์พูดถึงความล้มเหลวของเชื้อชาตินิโกร เขาหมายถึงความล้มเหลวทั้งทางชีววิทยาและทาง

สังคมของคนดำในแอฟริกา เขาอ่านพบบันทึกและเอกสารในภาคใต้เก่าที่บรรดานายทาสมักบันทึกถึงความขี้เกียจและความโง่เขลาของทาสนิโกรในการทำงาน ฟิลลิปส์อาศัยทฤษฎีของนักสังคมวิทยา (Gabriel Tarde) ที่เสนอว่าการเอาใจนิโกรลงเป็นทาสก็เหมือนการจับสัตว์มาเลี้ยงให้เชื่อง ในระยะยาวย่อมเป็นผลดีต่อตัวทาสเอง เพราะถ้าอยู่ในสังคมแอฟริกา ก็ยังเป็นพวกอนารยชนต่อไป ความก้าวหน้าที่พวกทาสได้รับในระบบทาสอเมริกันแสดงออกในผลผลิตของเศรษฐกิจทาสที่สร้างความร่ำรวยและมั่งคั่งให้กับนายทาสทางใต้และรวมทั้งสหรัฐอเมริกาทั้งประเทศด้วย.

การที่ภาคใต้ประสบความสำเร็จในทางการเมืองและทางเศรษฐกิจทั้ง ๆ ที่มีประชากรจำนวนมากที่ล่าหลังป่าเถื่อนและมีภูมิประเทศเหมาะแก่การเกษตรนั้น เป็นภารกิจทางประวัติศาสตร์ที่ยากลำบากมาก ทางออกของภาคใต้ที่ดีที่สุดในความเห็นของฟิลลิปส์ จึงได้แก่การผลิกระบบโรงงานใหญ่และพัฒนาระบบทาสขึ้นมา ทำหน้าที่ควบคุมแรงงานพร้อมกับคัดแปลงนิโกรให้เป็นคนงานที่มีประสิทธิภาพพร้อมกันไปด้วย.¹²

แน่นอนว่าการตีความที่เอียงข้างนายทาสและมีอคติต่อนิโกรของฟิลลิปส์ย่อมเชื่อเชิญการวิพากษ์โต้แย้งจากนักประวัติศาสตร์รุ่นต่อมาไม่ช้าก็เร็ว. หลังจากที่นักสังคมวิทยา-มานุษยวิทยา เสนอทฤษฎีใหม่ล้มล้างการตีความที่อ้างว่าเชื้อชาติกำหนดวัฒนธรรมและหันมาให้น้ำหนักต่ออิทธิพลของสิ่งแวดล้อม (เช่นงานของ Franz Boas) การวิพากษ์วิจารณ์ผลงานและแนวการวิเคราะห์ของฟิลลิปส์ก็ก่อตัวมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งมารวมศูนย์อยู่ที่หนังสือเรื่อง *The Peculiar Institution* (1956) ของ เคนเน็ธ สแตมป์ (Kenneth M. Stampp)

ถึงแม้คำวิพากษ์ของสแตมป์จะมีน้ำหนักและเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแต่เขาก็ไม่ได้มีกรอบการศึกษาและข้อมูลนี้แตกต่างโดยพื้นฐานจากของฟิลลิปส์ ไม่มีการวิเคราะห์ลักษณะพื้นฐานและปัญหาของเศรษฐกิจ

ไบสัญญาต่าง ๆ เอกสารในศาล และรวมถึงหนังสือ รายละเอียดเกี่ยวกับเมืองต่าง ๆ ความพยายามดังกล่าวบรรลุผลได้ก็ในการศึกษาเรื่องราวของกลุ่มนิโกรอิสระมากกว่าการศึกษาเรื่องราวโดยตรง. เพราะคนกลุ่มแรกนี้มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นชิ้นเป็นอันมากกว่าคนกลุ่มหลัง

ข้อสรุปสำคัญจากการศึกษาชีวิตนิโกรอิสระในสมัยทาสก็คือการที่คนเหล่านั้นสามารถสะสมทรัพย์สินทั้งที่เป็นวัตถุและเป็นทาสด้วย ข้อเท็จจริงนี้แสดงว่าคนดำก็มีความสามารถในการประกอบกิจการมิใช่โง่เขลาเลี้ยงตัวเองไม่ได้.¹⁴

ก้าวต่อมาคือการศึกษาชีวิตของทาสนิโกร ซึ่งนักประวัติศาสตร์นิโกรสามารถเสนอความรู้สึกนึกคิดของคนดำได้ดีกว่า. ด้านที่ไม่มีใครเคยพูดถึงมาก่อนคือความพยายามของทาสเองที่จะแสวงหาการศึกษาและความชำนาญในงานฝีมือ สองสิ่งนี้นายทาสสงวนและระวังไม่ไห้บรรดาทาสทั่วไปมีเพราะมันหมายความว่าทาสคนนั้นมีโอกาสหลบหนีและอาศัยวิชาความรู้เลี้ยงตัวให้เป็นอิสระได้. ทั้ง ๆ ที่อยู่ภายใต้การควบคุมและบีบบังคับของระบบทาส การที่ทาสยังสามารถฝึกฝนตนเองให้อ่านออกและมีวิชาชีพได้ต้องนับว่าเป็นความสามารถอย่างสูงทีเดียว. ข้อเท็จจริงนี้ทำให้สมมติฐานที่ว่าภาคใต้เก่าไม่อาจพัฒนาอุตสาหกรรมที่ทัดเทียมภาคเหนือได้ เพราะว่ามีแรงงานนิโกรจำนวนมากที่ไร้ฝีมือนั้นขาดน้ำหนักลงไปมากทีเดียว.

นอกจากนี้นักประวัติศาสตร์นิโกรยังเสนอภาพของการต่อต้านระบบทาสที่ลึกซึ้งขึ้นและลดการกล่าวเกินเลยไป. เช่นฟิลลิปส์พูดถึงพฤติกรรมต่อต้านทาสว่าเป็นเพียงการประกอบอาชญากรรมธรรมดา ในขณะที่นักเขียนสำนักต่อต้านทาสวาดภาพการต่อต้านระบบทาสในแทบทุกอย่างก้าวและลมหายใจของนิโกร ถึงกับว่า “การลักขโมย” “การโกหก” และ “การหลอกลวง” ของทาสนิโกรก็จัดว่าเป็น “การกบฏต่อต้าน” ระบบทาสด้วยเหมือนกัน

สำนักนิโกรยังแก้ความเข้าใจผิดที่มีอยู่ก่อนหน้านี้อันว่าลัทธิเหยียดเชื้อชาติ (racism) นั้น เป็นปรากฏการณ์ของภาคใต้เท่านั้น โดยชี้ให้เห็นว่าที่จริงแล้วภาคเหนือก็มีอคติและเหยียดเชื้อชาติมากพอ ๆ กับทางใต้ทีเดียว. ในต้นศตวรรษที่ 19 นิโกรอิสระบางคนที่ย้ายไปทำมาหากินในภาคเหนือไม่สามารรถทนตบงานและอดอยากต่อไป จึงต้องเดินทางกลับภาคใต้และกลับเข้ามาเป็นทาสอยู่ในไร่ต่อไป และในภาคใต้เองที่นิโกรฝึกฝนอาชีพต่าง ๆ ได้มากกว่าทางเหนือ.¹⁵

หลังจากสงครามโลกครั้งที่สองปัญหาระหว่างผิวดำกับผิวขาวค่อย ๆ ทวีความรุนแรงขึ้น ในขณะที่เศรษฐกิจอเมริกาขยายตัวใหญ่มากขึ้น ร่ำรวยและมั่งคั่งมากขึ้น แต่สัดส่วนที่คนนิโกรได้รับก็ยังน้อยลง การศึกษาปัญหาคนนิโกรจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีย้อนกลับไปสู่อดีตสมัยทาส. ผลงานชิ้นสำคัญที่ทำทนายประวัติศาสตร์นิพนธ์ดั้งเดิมและจะจุดชนวนให้กับการอภิปรายโต้เถียงเรื่องลักษณะพื้นฐานของระบบทาสใหม่ได้แก่เรื่อง *ทาส : ปัญหาในชีวิตทางสถาบันและภูมิปัญญาอเมริกัน* (Slavery : A Problem in American Institutional and Intellectual Life) โดย สแตนลีย์เอลกินส์ (Stanley Elkins)

หนังสือเล่มนี้ไม่มีข้อมูลใหม่เมื่อเทียบกับงานของฟิลลิปส์หรือสแตมป์ แต่สิ่งที่เอลกินส์ทำให้งานการประวัติศาสตร์ทาสอเมริกันมีชีวิตชีวขึ้นอีกมากเป็นผลจากการที่เขาเอาวิธีการและมโนทัศน์ทางสังคมศาสตร์มาวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ทาสเสียใหม่. ข้อเสนอสำคัญสองประการของเอลกินส์คือ หนึ่งระบบทาสในสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้นที่นิโกรอเมริกันหนักหน่วงรุนแรงกว่าระบบทาสในละตินอเมริกา. โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายหลังการเลิกทาสแล้ว เหตุผลก็คือในสหรัฐอเมริกาไม่มีสถาบันหลักเช่นโบสถ์ในศาสนาคริสต์นิกายที่ต่อต้านและช่วยเหลือทาสให้สามารถหลุดพ้นจากโซ่ตรวนของระบบทาสและสามารถใช้ชีวิตอิสระเสรีอย่างเท่าเทียมกับคนขาว ตรงกันข้ามกับสังคมละติน

อเมริกา ที่มีโบสถ์แคทอลิกเป็นหลักในการลดความรุนแรงและการเหยียดเชื้อชาตินิโกร ข้อนี้เอลกินส์อาศัยข้อมูลจากการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างทาสในสหรัฐฯ กับทาสในละตินอเมริกา. หนังสือที่โด่งดังและเป็นเล่มบุกเบิกในการขยายขอบเขตการศึกษาเรื่องทาสจากสังคมเดียวมาสู่การเปรียบเทียบเพื่อเข้าใจลักษณะสำคัญในสังคมทาสในที่ต่าง ๆ ได้ดีและถูกต้องมากขึ้น ได้แก่หนังสือของ Frank Tannenbaum, *Slave and Citizen: The Negro in the Americas* (New York: Vintage Books, 1946).

ข้อเสนอประการที่สองของเอลกินส์คือความโหดของระบบทาสในสหรัฐอเมริกา มีผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพของชนนิโกร. เขากล่าวว่าระบบทาสได้ทำให้นิโกรเปลี่ยนจากบุคลิกเดิมที่มีมาแต่แอฟริกากลายเป็นบุคคลที่มีลักษณะกะรุ่งกะริ่ง มีท่าทางแบบคน “สิ่งตึง” (หรือ “ชู้บ้อ” ในคำสแลงปัจจุบัน) ไม่ค่อยฉลาดเฉลียวและไม่รู้จักรับผิดชอบเอาแต่สนุกสนานเหมือนกับเด็ก ๆ เป็นต้น. เอลกินส์ใช้คำแทนลักษณะด้านลบทั้งหมดของนิโกรว่า “Sambo” ที่มาทางทฤษฎีอันนี้ก็ คือ จากการศึกษาของนักสังคมศาสตร์ เช่น นักจิตวิทยา สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา เป็นต้น -- เกี่ยวกับค่ายกักกันของนาซีสมัยสงครามโลกครั้งที่สองซึ่งพบว่าค่ายนาซีได้เปลี่ยนบุคลิกของเชลยให้เป็นแบบเด็กที่ช่วยตัวเองไม่ค่อยได้. สังเกตว่านัยยะ (implication) สำคัญที่อยู่ภายใต้ข้อเสนอทั้งสองของเอลกินส์ โดยที่เขาอาจจะตระหนักถึงมันหรือไม่ก็ตาม ได้แก่ความคิดที่ว่าระบบทาสในสหรัฐกดขี่และทำลายทุกสิ่งทุกอย่างที่เป็นของนิโกรรวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรมดั้งเดิมจากแอฟริกาดังนั้นจึงทำให้คนนิโกรกลายเป็นคนที่ช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องพึ่งพาอาศัยคนขาวตลอดเวลา และแม้กระทั่งโครงสร้างครอบครัวนิโกรก็ จะไม่สามารถดำรงอยู่อย่างเป็นเอกภาพได้ เพราะว่าหน่วยสังคมที่เล็กที่สุดและเป็นธรรมชาติที่สุดในการรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมของคนเชื้อชาติหนึ่ง ๆ นั้น ก็คือครอบครัว

นั่นเอง. นัยยะอันนี้เองที่ต่อมาจะจุดระเบิดให้การอภิปรายคั่นคว่ำและวิเคราะห์ปัญหาทาสในระดับลึกซึ้งและสลับซับซ้อนมากขึ้นอีก.

สแตนลีย์ เอลกินส์และการคั่นคว่ำของเขาที่เช่นเดียวกับนักประวัติศาสตร์อเมริกันคนอื่น ๆ ที่เราได้กล่าวถึงแล้ว ว่าวิธีการศึกษาและความรู้สึกนึกคิดของเขามีส่วนสัมพันธ์กับยุคสมัยมากทีเดียว. นักประวัติศาสตร์นั้นก่อนนั้นก็คือประชาชนและเป็นปัจเจกชนในสังคม ตัวนักประวัติศาสตร์เองก็มีประวัติศาสตร์ที่เขาได้รับถ่ายทอดมาจากสังคมนั้นด้วยเช่นกัน ทฤษฎีและข้อเสนอของเอลกินส์สอดคล้องกับความรู้สึกนึกคิดของนักประวัติศาสตร์และคนอเมริกันในทศวรรษปี ค.ศ. 1960 ที่ต้องการประณามระบบทาสและปฏิเสธการมองระบบนี้ อย่างมีเหตุผล อีกด้านหนึ่งข้อเสนอนี้ให้การสนับสนุนทางวิชาการแก่โครงการของรัฐบาลในการสงเคราะห์และช่วยเหลือคนนิโกรทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยให้คนขาวแบกรับภาระเหล่านี้มากหน่อยเพราะที่ผ่านมากคนนิโกรก็ได้ตกเป็นเหยื่อโดยไม่ได้สมัครใจในสังคมอเมริกันมาโดยตลอด.

การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทาสเพื่อตอบโต้ข้อเสนอของเอลกินส์หรือเพื่อเสริมจุดอ่อนที่มีอยู่ในประวัติศาสตร์นิพนธ์เรื่องทาสอเมริกัน ผลักดันให้การคั่นคว่ำก้าวพ้นจากการศึกษาแต่สถาบันทาสและตัวนายทาสผิวขาวมาสู่การศึกษาชีวิตของทาสนิโกรจากปากคำของนิโกรเอง. นักวิชาการอเมริกันจำนวนหนึ่งได้รวบรวมคำบอกเล่าของคนนิโกรที่เคยเป็นทาสมาก่อน โครงการนี้เริ่มมาตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่สองและเสร็จเรียบร้อยตีพิมพ์ออกมาเป็นชุด 18 เล่มก็ในปี ค.ศ. 1972.¹⁶ นักประวัติศาสตร์รุ่นใหม่จึงมีโอกาสดูศึกษาระบบทาสจากตัวทาสเอง การคั่นคว่ำรุ่นหลังนี้ปฏิเสธข้อเสนอและการคั่นคว่ำของเอลกินส์และนักประวัติศาสตร์รุ่นก่อน ๆ ไปมาก เช่น ในกรณีลักษณะของทาสก็ไม่เชื่อว่า จะปราศจากความเป็นตัวของตัวเองและช่วยตัวเองไม่ได้เลย ชีวิตในไร่ขนาดใหญ่ออกถึงความสัมพันธ์ที่คนสองกลุ่มสอง

ผิวต่างมีผลกระทบซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ความสัมพันธ์ด้านเดียวจากนายทาสลงไปสู่ทาสเสมอ. ในทางวัฒนธรรมทาสนิโกรสามารถผสานคัดเปลลงมรดกทางวัฒนธรรมออฟริกันให้เข้ากับวัฒนธรรมอเมริกันที่พวกเขาสัมผัสอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน. คนดำยังได้พัฒนาชุมชนและวัฒนธรรมนิโกรขึ้นมาทั้งภายในระบบทาสและภายหลังการเลิกทาสแล้ว. ชุมชนและวัฒนธรรมของนิโกรนี้แหละที่เป็นปัจจัยหล่อหลอมบุคลิกภาพของนิโกรซึ่งมีความเป็นตัวของตัวเองไม่น้อยทีเดียว. นักประวัติศาสตร์อเมริกันนิโกรที่มีผลงานสำคัญเป็นที่ยอมรับทั่วไปในเรื่องวัฒนธรรมของคนดำในอเมริกาก็คือ จอห์น บลาสซิงเกม (John Blassingame, *The Slave Community : Plantation Life in the Antebellum South*, New York, 1972).

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นผลงานการศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ทาสอเมริกันที่สำคัญและเด่นแต่ไม่ได้หมายความว่าผลงานของนักประวัติศาสตร์อเมริกันท่านอื่น ๆ ที่มีได้ระบุถึงจะปราศจากคุณค่าหรือเนื้อหาสำคัญ. การนำเสนอในที่นี้เป็นเพียงการเลือกสรรผลงานและนักประวัติศาสตร์จำนวนหนึ่งเท่านั้น ซึ่งแต่ละกลุ่มแนวคิดยังมีนักประวัติศาสตร์สำคัญอีกหลายคน. สำหรับแนวทางการศึกษาและวิเคราะห์ที่กล่าวมาแล้ว เนื้อหาของการเสนอและการโต้แย้งมักรวมศูนย์อยู่ที่ปัญหาเชื้อชาติ ปัญหาศีลธรรม และปัญหาวัฒนธรรม การโต้แย้งในวิธีการและปรัชญาเบื้องหลังการวิเคราะห์ยังไม่ใช่ปัญหาสำคัญ กลุ่มที่จะนำการโต้แย้งเหล่านี้มาเป็นองค์ประกอบสำคัญของการศึกษาปัญหาทาสด้วยก็คือกลุ่มนักประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและกลุ่มนักประวัติศาสตร์ลัทธิมาร์กซ.

ในบรรดาประเทศอุตสาหกรรมตะวันตกด้วยกัน สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่เกิดหลังเพื่อนและเมื่อยุโรปก้าวเข้าสู่กระบวนการพัฒนาอุตสาหกรรม สหรัฐฯ ก็ยังมีโอกาสเห็นดอกผลทั้งด้านลบและบวกของการปฏิวัติอุตสาหกรรมก่อนที่ตัวเองจะปฏิวัติอุตสาหกรรม ปัจจัยหลายอย่างประกอบกันที่ทำให้หนทาง

การสร้างสังคมอุตสาหกรรมต่างไปจากยุโรป--และปัจจัยหนึ่งก็คือระบบทาสที่เราจะพูดถึงต่อไป--แต่ผลอันหนึ่ง (ซึ่งถือว่าเป็นด้านลบหรือบวกก็ได้แล้วแต่จุดยืนในการประเมิน) ก็คือการทำขบวนการกรอมริกันไม่สามารถพัฒนาเป็นพลังทางการเมืองฝ่ายซ้ายที่เข้มแข็งจริงจังได้ และผลต่อเนื่องอีกประการก็คือขบวนการฝ่ายซ้ายที่อ่อนแอทั้งในทางการเมืองและในทางทฤษฎี.

ชาวมาร์กซิสต์อเมริกันใช้เวลาค่อนข้างนานกว่าจะลงมาศึกษาปัญหาระบบทาสอเมริกันอย่างจริงจัง ตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งแรกจนถึงทศวรรษที่ 1930 อันเป็นยุคทองของฝ่ายซ้ายอเมริกัน งานศึกษาด้านประวัติศาสตร์สหรัฐอเมริกาดำเนินไปตามกรอบทฤษฎีที่เคร่งครัดของพรรคคอมมิวนิสต์อเมริกา กล่าวได้ว่าการศึกษาประวัติศาสตร์อเมริกาของชาวลัทธิมาร์กซรุ่นแรกนั้นมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การรับใช้แนวทางและนโยบายของพรรคมากกว่าการเข้าใจประวัติศาสตร์และสังคมอเมริกันอย่างจริงจัง. ข้อเขียนที่ดีพิมพ์ออกมาจึงเป็นการค้นหาประสบการณ์ในอดีตของคนอเมริกันที่จะมารองรับความชอบธรรมของการต่อสู้ทางการเมืองในปัจจุบันและที่ขาดไม่ได้ก็คือมาช่วยตอกย้ำความเชื่อที่ว่าชัยชนะของชนชั้นกรรมาชีพอเมริกันอยู่ไม่ไกลแล้ว.¹⁷

การศึกษาเรื่องทาสของนักประวัติศาสตร์ลัทธิมาร์กซในสหรัฐอเมริกาได้รับอิทธิพลอย่างมากจากข้อเขียนของมาร์กซ-เอนเกลส์ อิทธิพลดังกล่าวมิใช่มีแต่เพียงทางด้านทฤษฎีและวิธีการของลัทธิมาร์กซเท่านั้น หากเป็นการนำเอาข้อสรุปข้อสังเกตและการรวบรวมข้อมูลมาร์กซมาใช้ทั้งหมดโดยไม่มีการตรวจสอบและพิจารณาถึงความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูลตลอดไปจนถึงข้อสรุป. ดังนั้นจุดอ่อนประการแรกของการศึกษาเรื่องทาสอเมริกันโดยนักประวัติศาสตร์ลัทธิมาร์กซจึงได้แก่การที่คนรุ่นหลังถือเอาความผูกพันทางการเมืองของมาร์กซ-เอนเกลส์ต่อปัญหาทาสมาแทนการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ของเขา. มาร์กซและเอนเกลส์เข้าใจระบบทาสอเมริกัน

ผ่านหนังสือที่เขียนโดย J.E. Cairnes เรื่อง *The Slave Power* และบันทึกการเดินทางในภาคใต้ของ Frederick L. Olmsted หนังสือดังกล่าวให้ภาพกว้าง ๆ และทั่วไปได้ดีแต่ผู้เขียนขาดความเข้าใจและประสบการณ์ในสังคมภาคใต้ จึงไม่อาจให้การวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างลึกซึ้ง เมื่อพิจารณาสภาพสังคมและการเมืองในสมัยของมาร์กซ ความเข้าใจในเรื่องทาสเป็นผลจากจุดยืนและพันธะทางการเมืองของเขาต่อขบวนการต่อสู้ของชนชั้นกรรมาชีพ ดังนั้นสำหรับมาร์กซ การเกลียดชังและโจมตีระบบทาสในอเมริกาภาคใต้จึงเหมาะสมสำหรับมาร์กซ แต่แนวทางและวิธีการวิเคราะห์ที่ตลอดจนอารมณ์ความรู้สึกของนักประวัติศาสตร์ฝ่ายซ้าย ปัจจุบันไม่จำเป็นต้องจำลองให้เหมือนมาร์กซทุกประการ การศึกษาความคิดทฤษฎีของมาร์กซ จึงไม่ใช่การค้นหาว่าอะไรคือสิ่งที่มาร์กซคิดและจริง ๆ แล้วหมายถึงอะไร หากการอยู่ที่การค้นหาว่าอะไรคือสิ่งที่มีความหมายในความคิดของเขา โดยพิจารณาในบริบทของงานเขียนทั้งหมดของเขา.¹⁸

จากการวิเคราะห์ที่จำกัดและความคลุมเครือของการตีความประวัติศาสตร์ลัทธิมาร์กซทำให้งานเขียนจำนวนมากของนักประวัติศาสตร์มาร์กซิสต์อเมริกันจากต้นศตวรรษที่ 20 มาจนถึงยุคสงครามเวียดนามในทศวรรษปี 1960 โน้มเอียงไปทางด้านการใช้ปัจจัยเศรษฐกิจอธิบายเหตุการณ์ประวัติศาสตร์จนมีผู้วิจารณ์ว่าเป็นทฤษฎีเศรษฐกิจชี้ขาด (economic determinism). ผลงานแรก ๆ ที่โด่งดังมากและต่อมากลายเป็นจุดอ่อนที่นักประวัติศาสตร์เสรีนิยมและอนุรักษนิยมใช้เป็นเป้าโจมตีก่อนขอออกอย่างสนุกมือก็คือหนังสือเรื่อง *An Economic Interpretation of the Constitution of the US.* (1913) โดย ชาลส์ เบียร์ด (Charles Beard) ซึ่งเสนอว่ารัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาเป็นผลมาจาก “ผลประโยชน์ทางชนชั้น” ของบรรดาผู้ร่างรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินส่วนตัวและมีทุนในกิจการอุตสาหกรรม การเงิน

การค้าและการเดินเรือ เป็นต้น เบียร์ดเป็นนักประวัติศาสตร์ยุค “ก้าวหน้า” ด้วยเช่นกัน เขาจึงเชื่อว่าความก้าวหน้าทางสังคมเป็นผลของการต่อสู้ระหว่างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในสังคม. ดังนั้นแนวการศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์จึงเริ่มด้วยการหาชนชั้นทางเศรษฐกิจและกลุ่มทางสังคมก่อน แล้วจากนั้นจึงวิเคราะห์ว่ากลุ่มใดจะได้ประโยชน์และกลุ่มไหนจะสูญเสียผลประโยชน์ในการร่างรัฐธรรมนูญปี ค.ศ. 1787. งานชิ้นนี้ถูกโจมตีมากกว่าข้อมูลทางประวัติศาสตร์ฉาบฉวย ส่วนข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจสังคมก็ไม่เป็นระบบ ถือเอาเป็นเกณฑ์ไม่ได้¹⁹

ข้อที่น่าสังเกตก็คือผู้ที่โจมตีและคัดค้านประวัติศาสตร์วัตถุนิยมของลัทธิมาร์กซมักฉายเอาจุดอ่อนอันนี้มาเป็นประเด็นหลักในการปฏิเสธวิธีการของมาร์กซ โดยสรุปว่าประวัติศาสตร์แบบลัทธิมาร์กซก็คือประวัติศาสตร์เศรษฐกิจกำหนดตายตัวนั่นเอง คำวิจารณ์และตัวอย่างที่พอมองเห็นได้จากผลงานบางชิ้นทำให้นักประวัติศาสตร์อื่น ๆ ละทิ้ง(ถ้าไม่ปฏิเสธทั้งหมดเลย) การค้นคว้าถึงวิธีการที่แท้จริงของลัทธิมาร์กซ ซึ่งโดยพื้นฐานแล้วเป็นปฏิบัติกับวิธีการเศรษฐกิจกำหนด. ตัวอย่างเช่นการวิเคราะห์ชนชั้นคำจำกัดความของชนชั้นคือกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยการผลิต ดังนั้นการวิเคราะห์ชนชั้นซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของลัทธิมาร์กซจึงได้แก่การค้นคว้าความสัมพันธ์ในทางเศรษฐกิจ เพราะการกำหนดชนชั้นในสังคมจำต้องเริ่มต้นที่ความสัมพันธ์ของคนกับปัจจัยการผลิต เพียงเท่านั้นปัญหาที่ยังไม่เกิด. แต่ถ้านำเอากำเนิดหรือรากเหง้าในทางเศรษฐกิจของชนชั้นหนึ่งในสังคมมาอธิบายเป็นสิ่งเดียวกับลักษณะพัฒนาการของชนชั้นนั้นด้วยแล้วก็เป็นการละเมิดหลักการสำคัญของมาร์กซที่ว่าชนชั้นในสังคมก่อรูปขึ้นมาภายใต้ปริมาณที่ครอบคลุมประสบการณ์ทั้งหมดของมนุษย์ ซึ่งแสดงออกผ่านมิติต่าง ๆ ทั้งทางด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจและทางวัฒนธรรม สมมติฐานที่ว่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของชนชั้นหนึ่ง ๆ ย่อมมีความจำ

เป็นและสำคัญมากกว่าปัจจัยสังคมอื่น ๆ เช่น ค่านิยมทางศาสนานั้นยังไม่อาจพิสูจน์ว่าเป็นจริงถูกต้องเสมอไปในประวัติศาสตร์ เพราะปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมก็เช่นเดียวกับทางเศรษฐกิจ ต่างก็มีความขัดแย้งภายในของมันเองที่ผลักดันให้มันพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยตามกฎแห่งวิภาษวิธี เศรษฐกิจจึงไม่ใช่ “อภิลิทธิชน” ที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ดังกล่าวและคอยทำหน้าที่บงการปัจจัยอื่น ๆ แต่ผู้เดียว.²⁰

ปัญหาพื้นฐานที่แบ่งแยกนักประวัติศาสตร์ฝ่ายซ้ายในสหรัฐอเมริกาออกเป็นสองกลุ่มก็คือปัญหาลักษณะสังคมทาสในภาคใต้สหรัฐฯ. ฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่าสังคมทาสในภาคใต้เก่าก็คือสังคมทุนนิยมนั่นเอง เพียงแต่รูปแบบแรงงานเสรีมีน้อยเพราะมีการบังคับใช้แรงงานทาสได้ แรก ๆ บางคนเสนอโดยขาดการค้นคว้าอย่างจริงจังว่าระบบทาสทางใต้ทำให้เศรษฐกิจสังคมทั้งภาคล้าหลังกว่าทางเหนือ²¹ ต่อมาจึงมีการศึกษาละเอียดลึกซึ้งขึ้นและพบว่าระบบทาสมีประสิทธิภาพในการบริหารงานและการผลิตทัดเทียมกับระบบโรงงานทางเหนือทีเดียว.²² แม้ในกลุ่มเดียวกันนี้ก็ไม่ใช่ว่าจะมีความคิดเห็นลงรอยกันเสียทั้งหมด. บางคนแย้งว่าถ้าระบบทาสมีผลผลิตสูงทำไมภาคใต้เก่าจึงไม่สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมได้สำเร็จเล่า²³

แต่สภาพความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ในสังคมภาคใต้เก่าซึ่งมีความแตกต่างจากภาคเหนือ ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ทำให้นักประวัติศาสตร์ลัทธิมาร์กซ์จำต้องทบทวนและค้นคว้าให้ละเอียดขึ้นอีก. ผลที่ตามมาก็คือการเสนอภาพสังคมภาคใต้ว่ามีอารยธรรมและอุดมการณ์ที่แตกต่างจากทางเหนือ วิลเลียม เอ. วิลเลียมส์ เขียนใน *The Contours of American History* (1961) ว่าอุดมการณ์ของภาคใต้คือ “ลัทธิพานิश्यนิยม” ส่วนทางเหนือได้แก่ “การค้าเสรี” ซึ่งหมายความว่าภาคใต้มีความคิดแบบก่อนทุนนิยมในขณะที่ทางเหนือเป็นทุนนิยมนั่นเอง. การแบ่งแบบตายตัวเช่นนี้ ทำให้วิลเลียมส์วิเคราะห์ต่อไปว่า การโจมตีระบบทาสโดยพวกนักต่อต้านทาสทางเหนือก็คือการรุก

โจมตีของ “ลัทธิการค้าเสรี” นั่นเอง นี่เองเป็นจุดที่ผลักดันให้ชาวใต้รวมตัวกันต่อสู้ป้องกันระบบทาสของตนจากการโจมตีของทางเหนือ. ประเด็นสำคัญที่วิลเลียมส์ได้ค้นคว้าก่อนสรุปก็คือ อะไรเป็นพื้นฐานทางวัตถุของอุดมการณ์นายทาส อะไรทำให้ชาวใต้ทั้งหมดลุกขึ้นปกป้องสังคมของพวกเขา (โดยที่คนได้จำนวนมากไม่มีทาสเป็นสมบัติของตนเอง).²⁴

เพื่อหลีกเลี่ยงจากการถูกตราว่าเป็นพวกลัทธิเศรษฐกิจกำหนด แบริงตัน มัวร์ จูเนียร์ (Barrington Moore, Jr.) ในบทที่ว่าด้วย “สงครามกลางเมืองอเมริกัน : การปฏิวัติครั้งสุดท้ายของชนชั้นนายทุน”²⁵ ได้เสนอการวิเคราะห์ที่ค่อนข้างละเอียดอ่อนว่าสงครามครั้งนี้ไม่ใช่เป็นการต่อสู้แข่งขันทางเศรษฐกิจระหว่างสองภาค เพราะระบบทาสไม่ได้ทำลายระบบทุนหากเป็นส่วนประกอบอันหนึ่งของระบบทุนนิยม. ทาสไม่ได้ขัดขวางการพัฒนาของเศรษฐกิจทุนนิยม, แต่เป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของประชาธิปไตยและเมือง. เมื่อทุนนิยมทางเหนือขยายออกไปทางตะวันตกทำให้พันธมิตรของชนชั้นนายทุนภาคเหนือเข้มแข็งขึ้น ดังนั้นพวกเขาจึงไม่จำเป็นต้องประนีประนอมหรือสามัคคีกับ “ทุนการค้า” ภาคใต้อีกต่อไป. มัวร์มองเห็นคุณลักษณะบางประการของนายทาสทางใต้ที่ไม่ใช่ทุนนิยมเหมือนทางเหนือ แต่เขาไม่ได้ลงไปในวิเคราะห์ค้นหาอุดมการณ์และจิตสำนึกทางชนชั้นของบรรดานายทาส เพราะเขาคิดว่ามันคงไม่ใช่ประเด็นที่มีความหมายอะไรมากนัก อุดมการณ์และวัฒนธรรมของนายทาสคงเป็นเพียง “ความหลงผิด” ที่เกิดขึ้นชั่วคราวแล้วก็หมดบทบาทไปในที่สุด ทักษะเช่นนี้เกิดขึ้นได้ง่ายในการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ เพราะเรามักมองจากปัจจุบันย้อนกลับไปหาอดีต เราข้อมมองเห็นก่อนแล้วว่าอดีตที่เรากำลังศึกษาอยู่นั้นสั้นยาวหรือยุติลงตรงจุดไหน และอย่างไร นักประวัติศาสตร์ที่ศึกษาเรื่องระบบทาสจนถึงสงครามกลางเมืองย่อมรู้อยู่แก่ใจว่า สิ่งเหล่านั้นพังทลายสูญสิ้นไปพร้อมกับความพ่ายแพ้ในสงครามกลางเมืองของ

ชนชั้นนายทาส. จะมีใครสักกี่คนที่อยากรู้และเข้าใจ เหตุผลว่าทำไมบรรดานายทาสและคนจนที่ไม่มีทาสทางใต้จึงสละชีวิตและทรัพย์สินในการสงคราม น้อยคนที่คิดว่าระบบทาสจะมีเหตุผลและความชอบธรรม ในการดำรงอยู่ของมันถึงขั้นที่นักประวัติศาสตร์อาจไปเข้าใจมันได้โดยไม่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ปกป้องสถาบันที่ไร้ศีลธรรมยิ่งนี้.

แนวโน้มสำคัญที่ครอบงำผลงานของนักประวัติศาสตร์มาร์กซิสต์จึงได้แก่การขาดความสนใจใน ปัญหาพลังทางชนชั้นและกระบวนการพัฒนาของชนชั้นนายทุน. พลังสังคมมักถูกแบ่งง่าย ๆ ว่าเป็นพวก ก้าวหน้าหรือล้าหลัง ชาวลัทธิมาร์กซอเมริกันบางคน เมื่อศึกษาเรื่องทาสอเมริกันจึงรับเอาอารมณ์ความรู้สึกแบบนักต่อต้านทาสในอดีตมาใช้ ด้วยการเน้นลักษณะ กดขี่ขูดรีดอย่างรุนแรงของระบบทาส และการลุกฮือต่อต้านระบบทาสโดยตัวทาสนิโกรเอง ผลงานที่น่า สนใจได้แก่ของ เฮอร์เบิร์ต แอพธีเกอร์ (Herbert Aptheker) ซึ่งทำการค้นคว้าและตีพิมพ์การศึกษา เรื่องทาสมาอย่างต่อเนื่องกว่า 30 ปี แม้งานของเขา จะมีข้อจำกัดดังกล่าวแล้ว แต่ความจริงใจต่อปัญหานี้ ทำให้ผลงานของแอพธีเกอร์ยังมีคุณค่าและความสำคัญ ในประวัติศาสตร์นิพนธ์เรื่องทาสนิโกรอยู่.²⁶

จากสมมติฐานว่าระบบทาสเป็นส่วนหนึ่งของ ระบบทุนนิยมและสามารถเข้าใจได้โดยดูจากพัฒนา การของระบบทุนนิยม นักประวัติศาสตร์ลัทธิมาร์กซ อเมริกันบางคนจึงศึกษาการกำเนิดและพัฒนาของระบบ ทาสสมัยใหม่จากศตวรรษที่ 17 ถึง 19 โดยเชื่อมโยงกับการเกิด “ปฏิวัติอุตสาหกรรม” ในอังกฤษ. การศึกษาที่นำไปสู่ข้อสรุปสำคัญที่อธิบายว่าระบบ ทาสสมัยใหม่เป็นเงื่อนไขก่อนของการเกิดและพัฒนา ระบบทุนนิยมได้แก่ หนังสือเรื่อง ระบบทุนนิยมและทาส โดย อีริค วิลเลียมส์ (Eric Williams) เขาเสนอว่า อังกฤษสามารถปฏิวัติอุตสาหกรรมได้ก็เพราะอาศัย การสะสมทุนขั้นต้นจากอาณานิคมอังกฤษในทวีปแอม-ริกาเหนือ, แคริบเบียนและหมู่เกาะอินเดียตะวันตก.

ในทางทฤษฎีวิลเลียมส์หมายความว่าทุนการค้า (mer- chant capital) ซึ่งแสดงออกในรูปแบบของการผลิต ในระบบทาสเป็นปัจจัยกำหนดการกำเนิดและพัฒนา ของระบบทุนนิยมสมัยใหม่. ต่อปัญหานี้ มอริซ ด็อบบ์ ชาวลัทธิมาร์กซอังกฤษได้เคยเสนอให้พิจารณา บทบาทของทุนการค้าให้ดี เขากล่าวว่าทุนการค้ามี ลักษณะสองด้านทั้งก้าวหน้าและอนุรักษ์ แต่โดยทั่วไปแล้วลักษณะอนุรักษ์เป็นด้านหลัก.²⁷ ยูจีน เฮโน- เวสชียายการตีความของด็อบบ์ให้แจ่มชัดยิ่งขึ้นโดย นำเอากรณีระบบทาสอเมริกาเป็นตัวอย่าง เขาสรุปว่า ทุนการค้า (ถ้าไว้ในระบบทาส) เพียงแต่สะสมความ มั่งคั่งและขยายการค้าในสังคมทาสมากขึ้น แต่ไม่ได้มี บทบาทกำหนดการก่อตัวและพัฒนาของระบบทุนนิยม เลย. ทุนการค้าไม่จำเป็นต้องนำไปสู่ทุนอุตสาหกรรม ว่าไปแล้วทุนการค้าอันได้แก่การค้าแลกเปลี่ยนข้าว ของนั้นมีมานานแล้วในสังคมโบราณและในสังคมดั้งเดิม เช่นจีน อินเดีย กรีกโรมัน แต่สังคมเหล่านั้นก็ไม่ได้ พัฒนาระบบทุนนิยมขึ้นมาได้แม้แต่แห่งเดียวทั้ง ๆ ที่ทุนการค้าได้ขยายตัวเติบโตอย่างมากสร้างควม ร่ำรวยมั่งคั่งให้แก่ชนชั้นนำในสังคมเหล่านั้นมานาน นับเป็นศตวรรษทีเดียว.²⁸

แนวการศึกษาและวิเคราะห์ระบบทาสอเมริกัน ก้าวสู่ระดับและมีมิติใหม่ในช่วงทศวรรษของ “ซ้าย ใหม่”. การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาทาสนิโกรได้รับ ผลสะท้อนไม่น้อยจากการเคลื่อนไหวของขบวนการ ประชาชนและนักศึกษา ที่สำคัญได้แก่ขบวนการเพื่อ สิทธิเสรีภาพของพลเมืองและขบวนการคัดค้านสง-ครามเวียดนาม. บทวิเคราะห์ระบบทาสที่สำคัญและ ทำให้การศึกษาเรื่องทาสเป็นหัวข้อหนึ่งที่มีความสำ-คัญอย่างยิ่งหย่อนกว่าเรื่องอื่นในประวัติศาสตร์สหรัฐ ได้แก่ผลงานของยูจีน เฮโนเวส (Eugene D. Gene- vese) นอกจากนี้เขายังได้วิพากษ์วิจารณ์งานเขียน ของนักประวัติศาสตร์ฝ่ายซ้ายอเมริกันอย่างเป็นระบบ และจริงจังพร้อมกับเสนอการวิจารณ์ใหม่ที่ทำให้การ ศึกษาเรื่องทาสอเมริกันศึกษาก็มีชีวิตชีวามาก กล่าว

ได้ว่าแม้กระทั่งนักประวัติศาสตร์ฝ่ายอนุรักษนิยมและเสรีนิยมก็ยังคงหันมาฟังข้อเสนอและการวิเคราะห์ของเขาไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม.

เยโนเวสเสนอว่าลักษณะสังคมภาคใต้เก่าไม่ใช่ทุนนิยมและก็ไม่ใช่ระบบฟิวต์ล. สังคมทาสภาคใต้เป็นสังคมก่อนทุนนิยมที่อยู่ใน แต่ก็ไม่ใช่ของระบบทุนนิยมโลก (the South was in but no of the modern capitalist world) กล่าวคือ ภาคใต้เก่าเป็นสังคมพิเศษตั้งแต่แรกก่อตั้งในสมัยอาณานิคมที่ค่อย ๆ ก่อรูปความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนายกับทาส. ความสัมพันธ์นี้หรือเรียกสั้น ๆ ว่าระบบทาสได้แทรกซึมเข้าไปในทุกอณูของสังคมใต้. แทรกซึมเข้าไปในทุกระดับของความคิด ของความรู้สึกและการปฏิบัติ. จุดนี้เองที่ทำให้ภาคใต้เก่ามีคุณภาพพิเศษแตกต่างทั้งจากสังคมทุนนิยมและแม้กระทั่งจากสังคมครองทาสอื่น ๆ ในยุคเดียวกันเช่นในบราซิล คิวบาและจาเมก้า เป็นต้น.

เยโนเวสมีวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างจากชาวลัทธิมาร์กซ์อื่น ๆ เขากล่าวว่าเขา**มีวิธีการของลัทธิมาร์กซ์ (Marxist method) แต่ไม่มีระบบมาร์กซ์-ซิสต์ (Marxist methodology)**²⁹ ความแตกต่างที่สำคัญของสองมนทัศน์นี้ก็คืออันแรกเป็นเพียงวิธีการที่ใช้ในการศึกษาสังคมแต่ไม่ได้มีกรอบและเนื้อหาสำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ตีความยังต้องดูจากเนื้อหาของสังคมนั้น ๆ ที่เราไปศึกษา. ส่วนประการที่สองเป็นความคิดที่ถือว่าวิธีวิเคราะห์สังคมของลัทธิมาร์กซ์เป็นระบบแบบแผนเรียบร้อย พอเปิดออกมาก็ใช้ได้เลยวิธีวิทยาแบบนี้จึงต้องให้ความสำคัญอันดับแรกต่อข้อเขียนและคำพูดทุกคำของมาร์กซ์-เอ็งเกิลส์ เพราะจะต้องเดินตามระบบวิเคราะห์เดิมอย่างใกล้ชิด ผลจึงเป็นการ “ตัดคืนให้เข้ากับเกือก” แทนที่จะ “ตัดเกือกให้เข้ากับคืน”³⁰

ปัญหาใจกลางในการวิเคราะห์เรื่องทาสของยูนิเยโนเวสได้แก่ “พลังทางชนชั้น” อันได้แก่ความสัมพันธ์แบบวิภาษระหว่างชนชั้นต่าง ๆ ที่ก่อรูป

ระเบียบสังคมอันหนึ่งขึ้นมาพร้อมกับมีอุดมการณ์และวัฒนธรรมที่สอดคล้องกัน สำหรับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เป็นวัตถุ เช่น เศรษฐกิจกับปัจจัยที่เป็นนามธรรมเช่นความคิดในสังคมนั้น แทนที่จะมองว่าเศรษฐกิจเป็นฐาน ซึ่งมักก่อให้เกิดความสับสนได้ง่าย เขาเสนอว่า “พลังทางวัตถุเป็นเนื้อหา ส่วนอุดมการณ์เป็นรูปแบบ” การแบ่งแยกดังกล่าวควรเป็นเพียงเพื่อช่วยการวิเคราะห์ ไม่ใช่การยึดถือว่าปัจจัยสังคมแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ต่างหากจากกันหมด. ในทางประวัติศาสตร์ปัจจัยที่เป็นวัตถุก็ไม่อาจเข้าใจได้ถ้าปราศจากรูปแบบ และทำนองเดียวกัน อุดมการณ์ก็จะเป็นเพียงความคิดเพื่อเจ้อของคนบางคนในอดีตเท่านั้น ถ้าไม่มีพลังทางวัตถุควบคู่ไปด้วย. ส่วนการต่อสู้ทางชนชั้นเป็นปัจจัยสำคัญในพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เพราะมันจะช่วยทำความเข้าใจการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ที่เฉพาะของแต่ละชนชั้น. การวิเคราะห์ดังกล่าวยังต้องตระหนักถึงลักษณะพิเศษทางสังคมวิทยาของทุกชนชั้นที่เป็นผลผลิตของภาพรวมที่มีทั้งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมที่ค่อนข้างเป็นอิสระและโลกทัศน์ที่เฉพาะของแต่ละชนชั้นอีก. และยังคงตระหนักถึงลักษณะพิเศษทางประวัติศาสตร์ของชนชั้นเหล่านี้ที่เป็นผลจากวิวัฒนาการของวัฒนธรรมและโลกทัศน์นั้น ๆ โดยเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันแต่**ไม่ใช่ขึ้นต่อ**ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจนั้น ๆ. การที่เรามองเห็นว่าบางครั้งเศรษฐกิจกระทบกระเทือนอย่างมากต่อสังคมหรือประเทศมากกว่าการกระทบกระเทือนของปัจจัยอื่น ก็เนื่องมาจากว่าปัจจัยเศรษฐกิจอันนั้นกระเทือนใกล้กับการดำรงอยู่ของชนชั้นปกครองมากที่สุด ไม่ได้หมายความว่าเศรษฐกิจสำคัญที่สุดและเป็นปัจจัยหลักที่กำหนดชนชั้น. ในความเป็นจริงชนชั้นปกครองเกือบทุกแห่งฉลาดพอที่จะรู้ว่าการทำลายของอุดมการณ์บางชนิดนั้นมีอันตรายพอ ๆ กับผลกระทบทางเศรษฐกิจเหมือนกัน แต่พวกเขาจะไม่ตอบโต้อย่างเอาจริงเอาจังจนกว่าการทำลายเหล่านั้นจะเป็นหรือมีแนวโน้มจะเป็นประเด็นทางการ

เมืองขึ้นมา.³¹

ยูจีน เฮโนเวลีใช้เวลากว่า 20 ปี ค้นคว้าถึงรายละเอียดแทบทุกด้านของชนชั้นนายทาส ทาสและนิโกรอิสระและคนขาวที่ไม่มีทาสอันเป็นกลุ่มสังคมสำคัญในภาคใต้เก่า. แต่กลุ่มที่เขาให้ความสนใจมากกว่าก็คือชนชั้นนายทาส อย่างน้อยการที่เป็นคนผิวขาวด้วยกันอาจทำให้ความเข้าใจต่ออารมณ์ความรู้สึกของนายทาสใกล้เคียงกว่าการไปเข้าใจคนนิโกร ผลงานสองเล่มแรกจึงรวมศูนย์อยู่ที่ชนชั้นนายทาส. ใน *เศรษฐศาสตร์การเมืองของระบบทาส* (The Political Economy of Slavery, 1965) เขาศึกษาถึงการกำเนิดพัฒนาและการเผชิญหน้าของชนชั้นเจ้าของทาสกับชนชั้นอื่น ๆ เช่น ชาวไร่ขนาดกลาง พ่อค้านักอุตสาหกรรมทางใต้ เป็นต้น. นอกจากนี้ยังอธิบายถึงอุปสรรคที่ภาคใต้เก่าไม่สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมเช่นทางเหนือได้ ประเด็นหนึ่งก็คือการที่ทางใต้ไม่สามารถสร้าง “ตลาดพื้นฐาน” (home market) มารองรับสินค้าอุตสาหกรรม ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการที่ระบบไร่ขนาดใหญ่ซึ่งเป็นตัวครอบงำเส้นชีวิตเศรษฐกิจทางใต้มีลักษณะพึ่งตนเองสูง เพราะไร่ขนาดใหญ่มีแรงงานทาสมากสามารถแบ่งงานการผลิตในไร่ออกไปได้หลายประเภท. ส่วนหนึ่งทำงานในไร่เพาะปลูกเก็บเกี่ยวผลผลิตทางเกษตรเพื่อส่งขายตลาดโลก. อีกส่วนทำงานบ้านและทำงานฝีมือตั้งแต่ทอผ้า เย็บปักถักร้อย ของกินของใช้ไปจนถึงโรงสี โรงงานทำเครื่องมือ. ทั้งหมดนี้อยู่ในไร่ขนาดใหญ่ของเจ้าของทาสซึ่งอาจกระจายไปตามไร่ต่าง ๆ ในบริเวณใกล้เคียงกัน. ตลาดที่มีอยู่จึงตอบสนองเจ้าของทาสเป็นสำคัญ ดังนั้นสินค้าที่ส่งเข้ามาจากยุโรปจึงเป็นสินค้าบริโภคฟุ่มเฟือยราคาแพง. ส่วนคนขาวระดับกลางและยากจนก็อาศัยพึ่งพาข้าวของและช่างฝีมือจากไร่ขนาดใหญ่แทนที่จะออกไปหาตลาดซึ่งก็มีน้อยและอยู่ไกลด้วย.

แต่เศรษฐกิจทาสก็ไม่ได้หมายความว่าไม่มีการค้าและอุตสาหกรรมเกิดขึ้น. ตรงกันข้ามนายทาส

จำนวนหนึ่งเห็นและยอมรับความจำเป็นของการขยายการค้าและอุตสาหกรรม รวมทั้งการปรับปรุงการคมนาคมและการศึกษาให้กว้างขวางขึ้น. คนพวกนี้ตระหนักดีว่าความสำเร็จของระบบทาสอยู่ที่ความสามารถในการผลิตและสนองความต้องการทางวัตถุของสมาชิกในสังคมได้ด้วย. การพัฒนาภาคใต้และพัฒนการผลิตจึงเป็นนโยบายที่ชนชั้นนายทาสสนับสนุน. แต่คุณลักษณะพิเศษของสังคมทาสจะแสดงออกในกรณีที่นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและการศึกษาจักต้องไม่กระทบกระเทือนต่อการดำรงอยู่ของสถาบันทาสเป็นอันขาด. ดังนั้นพ่อค้านักอุตสาหกรรมอาจตั้งโรงงานร้านค้าได้เสมอ แต่พวกเขาก็ต้องพร้อมที่จะใช้แรงงานทาสในโรงงานไม่ใช่ไปจ้างแรงงานเสรีจากทางเหนือ. ปัญหาที่น่าคิดคือทำไมบรรดานักอุตสาหกรรมและพ่อค้ายนายทุนทางใต้จึงยอมรับการครอบงำของสถาบันทาส เพราะในที่สุดแล้วมันก็จะเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและการค้า.

คำตอบต่อปัญหาข้างบนนี้ก็คือ “ความเป็นเจ้า” (hegemony) ของชนชั้นเจ้าของทาสนั่นเอง.³² ทฤษฎีนี้เป็นผลจากการศึกษาบทบาทของชนชั้นนายทาสที่มี

การปรับตัวอย่างสำคัญจากสมัยการปฏิวัติอเมริกา (1776) ที่นายทาสทางใต้ประสบความสำเร็จในการขึ้นมามีอำนาจรัฐระดับชาติ. จากนั้นการปรับตัวอีกครั้งเกิดขึ้นหลังจากรัฐสภาลงมติให้ห้ามการค้าทาสระหว่างประเทศ (1808) ในขณะที่ภาคใต้เริ่มหันไปสู่การปลูกฝ้ายและมีความต้องการแรงงานทาสมากขึ้น. จากจุดนี้ไปเจ้าของทาสทางใต้จำเป็นต้องปรับปรุงระบบทาสให้สามารถยืนหยัดบนลำแข้งตัวเองให้ได้ โดยเฉพาะในปัญหาประชากรทาสผิวดำที่จะมาสนองความต้องการของเศรษฐกิจฝ้ายที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็วควบคู่ไปกับการปฏิวัติอุตสาหกรรมในอังกฤษ. การเติบโตและวุฒิภาวะของชนชั้นนายทาสแสดงออกชัดขึ้นนับจากทศวรรษที่ 1830 เป็นต้นไป ด้วยการสร้างและเสริมโลกทัศน์ของชนชั้นตนให้เข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในภาคใต้ พร้อมกับขจัดและค่อย ๆ ทำลายความคิดแบบเสรีนิยมของชนชั้นนายทุนลงไป.³³ ความสำเร็จของชนชั้นนายทาสที่สามารถปกครองชนชั้นอื่น ๆ ได้อย่างเต็มที่ราวกับเป็นเจ้าของเหนือสุดจึงได้แก่ความสามารถที่จะจัดการโต้แย้งเรื่องทาสออกไปจากเวทีการเมืองภาคใต้ได้ และยังสามารถจำกัดการอภิปรายโต้เถียงในปัญหาอื่น ๆ ที่บางครั้งก็ขัดกันอย่างรุนแรงให้อยู่ในสนามที่คู่ต่อสู้ทุกคนต้องเคารพกฎว่าจะไม่นำปัญหาทาสมาเกี่ยวข้องกับโดยเด็ดขาด. นี่เองที่เป็นคำตอบว่าทำไมนักอุตสาหกรรมภาคใต้จึงมีวิธีคิดไม่เหมือนกับนายทุนอุตสาหกรรมภาคเหนือ³⁴ สำหรับชาวไร่อิสระที่มีทาสไม่กี่คนกับคนจนที่ไม่มีทาสและที่ดินเลยความสำเร็จของการปกครองอยู่ที่การทำให้คนชั้นล่างยอมรับว่าเรื่องทาสเป็นผลประโยชน์ร่วมและอาจจะมี ความสำคัญต่อคนชั้นล่างเองเสียยิ่งกว่าบรรดาเจ้าของทาสอีก.

แต่ทฤษฎีที่ก่อให้เกิดปฏิกริยาอย่างมากได้แก่ทฤษฎี “ลัทธิพ่อบ้าน” (Paternalism) ในไร้อนาคตใหญ่ที่มีทาสจำนวนมาก. ทฤษฎีนี้เกิดจากข้อเท็จจริงที่ว่าชนชั้นเจ้าของทาสภาคใต้แตกต่างจากนายทาสใน

แคริบเบียนที่อาศัยอยู่ภายในไร่ร่วมกับบรรดาทาส. บางแห่งทั้งนายและทาสเติบโตขึ้นมาพร้อม ๆ กันในบริเวณเดียวกัน. นอกจากนี้การห้ามค้าทาสระหว่างประเทศยังผลักดันให้นายทาสผิวดำจำต้องสร้างสรรค์มาตรการให้ทาสนิโกรยินยอมอยู่ในไร่โดยคหฤ. การปฏิบัติแบบพ่อบ้านจึงเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขดังกล่าว. ด้านนายทาสการปฏิบัติดูแลทาสให้ตีหมายถึงผลิตภาพและการขยายประชากรทาสโดยไม่ต้องพึ่งการซื้อจากภายนอกประเทศ. ทางฝ่ายทาสเองความสัมพันธ์เชิงพ่อบ้านเป็นเสมือนรางวัลสำหรับการเป็นทาสที่ดีและเชื่อฟังเจ้านาย. ระบบพ่อบ้านจึงเรียกร่องพันระผูกพันร่วมกันซึ่งรวมทั้งหน้าที่ ความรับผิดชอบและแม้กระทั่งสิทธิด้วย. ลึกลงไปการปฏิบัติดังกล่าวเท่ากับยอมรับความเป็นมนุษย์ของทาสด้วย.³⁵ ดังนั้นการยอมรับลัทธิพ่อบ้านของนายทาส ทำให้ทาสมีเครื่องป้องกันตัวที่มีพลังขึ้นมาที่จะปกป้องพวกเขาจากระบบทาสที่คอยทำลายความเป็นมนุษย์ของเขาลงไป.³⁶

ปฏิกริยาต่อแนววิเคราะห์อันหลังนี้มาจากแทบทุกทิศ. นักประวัติศาสตร์ฝ่ายซ้ายและคนดำเองโจมตีว่าลัทธิพ่อบ้านบิดเบือนการต่อสู้ทางชนชั้นและการเหยียดเชื้อชาติ ทำให้ปัญหาดังกล่าวกลายเป็นความชอบธรรมเป็นสิ่งที่มิมีมนุษยธรรมขึ้นมา. นักประวัติศาสตร์อนุรักษ์และเสรีนิยมวิจารณ์ว่าแนวคิดนี้ทำให้ระบบทาสอเมริกันเป็นสิ่งที่มิมีเหตุผลและไม่ได้ทำลายศีลธรรมและความเป็นมนุษย์ตลอดจนหลักการประชาธิปไตยลงไป. แม่นอนคนภาคใต้ในปัจจุบันยอมชื่นชมและสดุดีให้กับแนวคิดนี้ที่สามารถวิพากษ์ลัทธิต่อต้านทาสได้อย่างลึกซึ้งและกระทำโดยคนขาวทางเหนือเองด้วย.

ปัญหาสุดท้ายที่เราจะอภิปรายซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่แฝงเร้นอยู่ในวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้แก่ปัญหาจริยธรรม. นักประวัติศาสตร์ควรยืนอยู่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดในประวัติศาสตร์หรือไม่. และเขาควรใช้หลักอะไรมาวัดในการเลือกฝ่าย. นักประวัติศาสตร์ผู้ศึกษาเรื่องทาส ส่วนใหญ่ประณามระบบทาสและนาย

ทาสอย่างไม่ต้องสงสัย. จุดยืนต่อปัญหาจริยธรรมของระบบทาสมองเห็นได้ชัดเจนและไม่มีใครรู้สึกว่าการเอียงข้างเช่นนี้มีความไม่เหมาะสมแต่อย่างใด. นักประวัติศาสตร์ที่ไม่เห็นด้วยกับท่าทีเช่นนี้ของนักประวัติศาสตร์และการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์เช่นนี้คือ ยูจีน เฮโนเวลี.

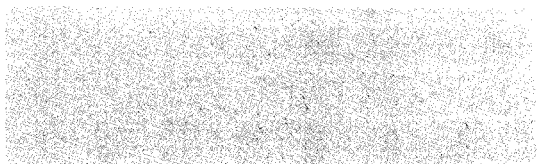
ต่อปัญหานี้เรามีความเห็นว่าคุณประวัติศาสตร์ควรใช้ท่าทีสองอย่างในการวิเคราะห์เรื่องทาส. ด้านหนึ่งต้องไปเข้าใจถึงจริยธรรมของชนชั้นเจ้าของทาสและคนในสังคมทาส. การจะเข้าใจได้ก็ต้องไม่นำเอาจริยธรรมของเราในปัจจุบันหรือของสังคมภาคเหนือในสมัยเดียวกันนั้นมาวัดพฤติกรรมของนายทาส. เมื่อพิจารณาการประพาดทั้งทางส่วนตัวและทางสังคมแล้ว บรรดานายทาสหลายคนที่เป็นผู้นำและปัญญาชนทางใต้ล้วนเป็นคนที่มีความรับผิดชอบอย่างสูงต่อสังคมและชนชั้นของพวกเขา. พวกนี้เป็นคนมีเกียรติในสังคมของเขาและทำงานอย่างไม่เห็นแก่ตัว. การที่นักประวัติศาสตร์ไปประณามคนกลุ่มนี้เพียงเพราะเขายึดถือค่านิยมและจริยธรรมที่ต่างออกไปจึงเป็นการตัดสินแต่ด้านเดียว. ถ้าหากนักประวัติศาสตร์มีอคติและไม่ยอมรับสิ่งดี และความสามารถที่มีอยู่ในชนชั้นปกครอง เราจะอธิบายการปกครองและความเป็นเจ้าของพวกเขาได้อย่างไร. การบังคับด้วยกำลังอำนาจไม่สามารถปกครองสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ. แต่ชนชั้นปกครองที่ทำให้โลกทัศน์ของตนก้าวพ้นผลประโยชน์เฉพาะหน้าและไปสอดคล้องกับค่านิยมและความใฝ่ฝันของประชาชนส่วนทั้งหมดได้เป็นสิ่งที่น่าศึกษาเข้าใจ. และการกระทำดังกล่าวนี้ย่อมต้องมีผู้นำบางคนที่มีคุณสมบัติสูงพอที่ทำให้ประชาชนยกย่องและเคารพนับถือได้.

อีกด้านหนึ่งนักประวัติศาสตร์ควรมีจริยธรรมของตนในการคัดค้านการกดขี่คนลงเป็นทาสและเห็นด้วยกับการพังทลายของระบบทาส และจริยธรรมของมัน. แต่ความเห็นนี้เป็นจุดยืนทางการเมือง ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์.

ทั้งนักสังคมนิยมและนักอนุรักษนิยมมีโอกาสที่จะเป็นนักประวัติศาสตร์ที่เลวได้เหมือนกัน ถ้าหากเขานำเอาอุดมการณ์ทางการเมืองของเขามาเป็นเป้าหมายและวิธีการในการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์. ในฐานะของนักสังคมนิยม เฮโนเวลีกล่าวว่า “เราตระหนักดีว่างานเขียนและการสอนทางประวัติศาสตร์ทั้งหมด — ซึ่งก็คืองานวัฒนธรรม — ล้วนหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะมีการเมืองแทรกอยู่ด้วย แต่ประวัติศาสตร์ที่ถูกครอบงำโดยอุดมการณ์เป็นประวัติศาสตร์ที่เลวและในที่สุดก็จะเป็นการเมืองที่ปฏิกริยาด้วย.”³⁷

ความรับผิดชอบทางจริยธรรมของนักประวัติศาสตร์จึงอยู่ที่การสร้างประเพณีการศึกษาและวิเคราะห์ที่เป็นเหตุเป็นผลและวิพากษ์ขึ้นมา. “ภาระหน้าที่ของนักประวัติศาสตร์สังคมนิยมก่อนอื่นจักต้องคัดแปลงตนเองให้เป็นนักประวัติศาสตร์ที่ดีที่สุดเท่าที่ความสามารถของเขาและสภาพแวดล้อมจะอำนวยให้ และจากนั้นจึงปกป้องและเพิ่มพูนคุณค่าของมนุษยชาติที่พัฒนามาในประวัติศาสตร์ด้วยการเปิดเผยอย่างเที่ยงตรงมากขึ้นถึงเรื่องราวการต่อสู้ของมนุษย์ที่เอาชนะทั้งตัวเขาเองและธรรมชาติได้.”³⁸

ประการสุดท้ายเขากล่าวว่า “คุณค่าของวิธีการทางประวัติศาสตร์ต่อปัญหาจริยธรรมจึงอยู่ที่ความสามารถของมันในการซึมซับจุดที่เป็นโศกนาฏกรรม (tragedy) ของบรรดานายทาสและความดีงามส่วนตัวที่ทำให้เขาสามารถผลัดกันจริยธรรมของพวกเขาออกมาได้...” และกระทั่งนำไปเป็นพื้นฐานแห่งความชอบธรรมในการประณามโลก (ทุนนิยม) ที่พวกเขาอยู่และต่อสู้จนตายเพื่อจะเอาชนะมัน. นักประวัติศาสตร์ที่ไม่สามารถเข้าใจโศกนาฏกรรมที่แผ่เร้นของประวัติศาสตร์ก็ไม่อาจบอกเราได้มากนักถึงเรื่องราวในอดีตปัจจุบันหรือในอนาคต.³⁹ ★

เชิงอรรถ

¹ ดูรายละเอียดใน John L. Thomas, *Slavery Attacked: The Abolitionist Crusade* (New Jersey: Prentice-Hall, Inc. 1965) น่าสังเกตว่ากลุ่มเกร็ดสั้นให้ชื่อขบวนการว่า “ทำลายทาส” (abolition) ไม่ใช่ “ต่อต้านทาส” (anti-slavery) ที่มักใช้กันทั่วไปในอังกฤษ เพราะเกร็ดสั้นต้องการให้เลิกทาสทันทีเลย ไม่ใช่ค่อย ๆ ทำไป.

² มีบทวิเคราะห์เรื่อง “Uncle Tom’s Cabin” ที่น่าสนใจมากขึ้นหนึ่ง ซึ่งกล่าวว่าสโตรี มีแนวคิดรุนแรงในการปฏิรูปสังคมโดยเฉพาะเรื่องบ้านและครอบครัวที่ถูกทำให้เสื่อมโทรมจากการครอบงำของ “ตลาดสินค้า(และทาส)” และ “ผู้ชาย” การปลดปล่อยบ้าน (รวมทั้งผู้หญิงและเด็ก) จึงต้องโค่นการครอบงำของสองปัจจัยแรกลงไป ดู “Getting in the Kitchen With Dinah: Domestic Politics in Uncle Tom’s Cabin,” *American Quarterly*, Vol. 36 No.4 (Fall 1984); 503-523.

³ ดูรายละเอียดความเกี่ยวพันระหว่างขบวนการปฏิรูปกับพัฒนาการทางสังคมและศาสนาในยุคนั้น ใน Alice Felt Tyler, *Freedom’s Ferment* (New York: Harper & Row, 1944). ส่วนความเกี่ยวพันระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจกับการฟื้นฟูศาสนาและการประท้วงสังคม ดู Whitney cross, *The Burned-Over District* (New York: 1950); Paul Johnson. *A Shopkeeper’s Millenium: 1815-1837* (New York: 1978). หนังสือที่ดีมากเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาองจากพรรคชนทางสังคมได้แก่ Michael B. Katz, *The Irony of Early School Reform: Educational Innovation in Mid-Nineteenth-Century Massachusetts* (Cambridge, 1968) Katz สรุปว่าการปฏิรูปการศึกษาสมัยนั้นไม่ใช่เรื่องของการขยายประชาธิปไตยหรือมนุษยธรรม, หากแต่เป็นความต้องการของกลุ่มคนที่ได้เปรียบในสังคมที่พยายามสร้างความสมานฉันท์ ราบรื่นให้กับการเติบโตของเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและค่านิยมใหม่ทางธุรกิจ ผลก็คือกรรมกรและคนชั้นล่างของสังคมไม่สนับสนุนการปฏิรูปนี้เพราะว่าพวกเขาไม่ได้รับประโยชน์อย่างจริงจัง

⁴ ดูรายละเอียดใน สมบัติ จันทรวงศ์ *มหาชนรัฐและประชาธิปไตย: ความคิดทางการเมืองอเมริกัน 1776-1800* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2529) และ Alpheus T. Mason, *The States Rights Debate* (Englewood Cliffs, NJ., Prentice-Hall, Inc., 1964).

⁵ ดู James Ford Phodes, *History of the United States from the Compromise of 1850 to the Final Restoration of Home Rule in the South in 1877*, 7 vols. (New York, 1893-1906), 1.

⁶ ยุค “Progressivism” (1900-1917) เป็นระยะที่ชนชั้นกลาง-โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญญาชน--มีบทบาทมากในการเสนอแนวทางใหม่แก่สังคมอเมริกันที่กำลังขยายใหญ่โตและซับซ้อนมากขึ้น ปมเงื่อนคือการทำให้โลกใหม่ในทางเศรษฐกิจและสังคมเข้ากันได้กับคุณค่าทางศีลธรรมที่สืบทอดมาจากศตวรรษที่ 19 พวก “ก้าวหน้า” ยึดมหาวิทยาลัยเป็นฐานทางปัญญาไว้ได้ ในวงการอื่น ๆ ผู้นำแต่ละสาขาอาชีพต่างก็จัดตั้งสมาคมของตนขึ้นมาเพื่อผลักดันการประกอบอาชีพให้มีประสิทธิภาพและมีคุณค่าตามความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรม พวก “ก้าวหน้า” โจมตีนักปฏิรูปก่อนที่มองปัญหาอย่างเป็นนามธรรม แต่ปัญหาโดยไม่มองความเป็นจริงที่ปฏิบัติได้ ลักษณะเด่นของปัญญาชน “ก้าวหน้า” ยุคนี้จึงได้แก่แนวคิดเน้นการปฏิบัติ (pragmatism). หนังสือที่อธิบายสภาพสังคมยุค “ก้าวหน้า” ได้ดีคือ Robert Wiebe, *The Search For Order* (New York, 1968) อีกเล่มที่เก๋าน้อยแต่ก็ยังมีข้อคิดแหลมคมคือ Richard Hofstadter, *The Age of Reform* (Vintage Books, 1955).

⁷ “ภาคใต้ใหม่” (The New South) เป็นวลีที่นักประวัติศาสตร์อเมริกันนิยมใช้เพื่อระบุถึงภาคใต้ของสหรัฐอเมริกา นับตั้งแต่เสร็จการบูรณะฟื้นฟูไปจนถึงสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง อันเป็นช่วงเวลาที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมขนานใหญ่เปลี่ยนโฉมหน้าของภาคใต้ใหม่ให้เข้าได้กับภาคเหนือ.

⁸ “ภาคใต้เก่า” (The Old South) หมายถึงสังคมภาคใต้ที่เป็นสังคมทาสสูงงอกที่มีอารยธรรมเฉพาะตัวของตนเกิดขึ้นแล้ว. โดยทั่วไปนับจากปี ค.ศ. 1800-1865

⁹ หน้านั้นความขัดแย้งระหว่างผิวคูเดือรุนแรงขึ้นมาก กลุ่ม KKK. ใช้วิธีการฆ่าด้วยการจับแขวนคอ ถ่วงน้ำเผา ช่มชืด คนดำที่มีโอกาสก็ตอบได้ในลักษณะคล้าย ๆ กันบ้าง จึงทำให้ภาพพจน์ของคนดำที่ผ่านสื่อมวลชนผิวขาวยิ่งเต็มไปด้วยความดูร้ายป่าเถื่อน.

¹⁰ E.D. Genovese, “บทกล่าวนำ” ใน U.B. Phillips, *The Slave Economy of the Old South* (Baton Rouge; Louisiana State University Press, 1968).

¹¹ แม่น้ำไอโฮซึ่งเป็นเส้นแบ่งระหว่างรัฐทางเหนือและใต้—หรือในสมัยก่อนสงครามกลางเมืองระหว่างรัฐเสรีกับรัฐทาส — เป็นจุดสำคัญที่บรรดาทาสทางใต้พยายามหนีมาให้ได้ เพราะมันหมายถึงอิสรภาพที่อยู่แค่มีเอ้อม. แม่น้ำไอโฮ—ไอโฮจึงเป็นจุดบันดาใจให้นักเขียนอเมริกันในศตวรรษ 19 ใช้เป็นฉากที่ร้ายใจ. ที่รู้จักกันดีคือ *กระท่อมน้อยของลุงทอม* (Uncle Tom's Cabin) โดยแฮเรียต บีเชอร์ สโตว์ ที่ให้ไอโฮเข้าสาวใช้ นิกรอุ้มลูกน้อยกระโดดข้ามแม่น้ำไอโฮที่จับตัวแข็งในหน้าหนาวราวกับปฏิหารย์ ก่อนที่นักล่าจับทาสจะวิ่งไล่ทันเธอ. มาร์ค ทเวนก็เขียนใน *การผจญภัยของฮัคเกิลเบอรี่ฟันน์* ให้ฮัคกับจิมซึ่งเป็นนิกรส่องแพจากแม่น้ำมิสซิสซิปปีเพื่อจะไปที่เมืองโคโร (รัฐอลิโนยส์) อันเป็นจุดที่บรรจบกับแม่น้ำไอโฮ จากนั้นจิมก็จะปลอดภัยจากการคุกคามของคนขาว แต่ปรากฏว่าแพของทั้งสองคนต้องผ่านโคโรไปโดยที่คนทั้งสองไม่รู้ มาร์ค ทเวนจึงต้องเขียนต่ออีกครั้งเร็วกว่าจะจบเรื่องลงได้.

¹² นักประวัติศาสตร์อเมริกันที่วิจารณ์ฟิลลิปส์แต่ก็ยังมีมองเห็นคุณค่างานเขียนของฟิลลิปส์อยู่ด้วยได้แก่ Eugene D. Genovese, "Race and class in Southern History: An Appraisal of the Work of Ulrich Bonnell Phillips," *Agricultural History* 41 (October 1967); 345-58; และ Daniel J. Singal, "Ulrich Bonnell Phillips: The Old South as the New," *Journal of American History* 63 (March 1977): 871-91.

ฝ่ายที่โจมตีงานของฟิลลิปส์มีทั้งนักวิชาการเสรีนิยมและฝ่ายซ้ายโดยเฉพาะคนผิวดำเอง. บทวิพากษ์จำนวนหนึ่งอยู่ใน *Journal of Negro History* ซึ่งเป็นวารสารวิชาการของนักประวัติศาสตร์อเมริกันผิวดำ. ดูบทความของ Richard Hofstadter, "U.B. Phillips and The Plantation Legend," *Journal of Negro History* 29 (April 1944); 109-24. และ Kenneth M. Stampp, "The Historian and Southern Negro Slavery," *American Historical Review* 57 (April 1952); 613-24.

¹³ มีผู้วิจารณ์สแตมป์ในงานชิ้นนี้ว่าแม้ข้อมูลก็อ้างอิงจากหลักฐานชั้นต้นที่ฟิลลิปส์ใช้โดยไม่ได้ตรวจสอบของเดิม เพียงแต่ว่าย้ายจุดศูนย์กลางจากไร่ขนาดใหญ่มาสู่ไร่ขนาดเล็กเป็นต้น. ดูรายละเอียดการวิจารณ์ที่ลึกซึ้งซึ่งเขาทำตารางจำนวนเอกสารหลักฐานที่สแตมป์ใช้ในการเขียนหนังสือออกมาเลยใน Robert Fogel and Stanley Engerman, *Time On the Cross: Evidence and Methods* V. 2 (Boston : Little, Brown and Co., 1974), 217-47.

¹⁴ Luther P. Jackson, *Free Negro Labor and Property Holding in Virginia, 1830-1860* (New York : Appleton-Century, 1942).

¹⁵ Lorenzo J. Greene and Carter G. Woodson, *The Negro Wage Earner* (Washington, D.C. : The Association For the Study of Negro Life and History, 1930), 7.

¹⁶ George P. Rawick, *The American Slave: A Composite Autobiography*, 18 vols. (Westport, 1972).

¹⁷ Algie M. Simons, *Forces in American History* (New York, 1921); William Z. Foster, *Outline Political History of the Americas* (New York, 1951).

¹⁸ Eugene D. Genovese, *In Red and Black: Marxian Explorations in Southern and Afro-American History* (Knoxville, 1984), 322.

¹⁹ ดูข้อวิจารณ์ใน Robert E. Brown, *Charles Beard and the Constitution: A Critical Analysis of "An Economic Interpretation of the Constitution"* (Princeton, 1956); และ Forrest McDonald, *We the People: The Economic Origins of the Constitution* (Chicago, 1958).

²⁰ ดูรายละเอียดใน Eugene D. Genovese, *In Red and Black* (Knoxville, 1984), 322-323.

²¹ Louis M. Hacker, *The Triumph of American Capitalism* (New York, 1940).

²² R. Fogel and S. Engerman, *Time on the Cross* (Boston, 1973).

²³ S. Engerman, "Marxist Economic Studies of the Slave South", *Marxist Perspectives* (Spring 1978), 148-164.

²⁴ ครอบครัวที่เป็นเจ้าของทาสที่จำนวนหนึ่งในสามของคนขาวภาคใต้ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่ก็เป็นเจ้าของทาสขนาดเล็ก กล่าวคือร้อยละ 60 เป็นเจ้าของทาส 1-5 คน และอีกจำนวนมาถึอครองทาสระหว่าง 5-10 คน เจ้าของไร่ขนาดใหญ่ที่มีทาสนับร้อยมีอยู่จำนวนน้อยมาก.

²⁵ Barrington Moore, Jr., *Social Origins of Dictatorship and Democracy* (Boston, 1966).

²⁶ ดู Herbert Aptheker, *American Negro Slave Revolts* (New York, 1943); idem, *To Be Free : Studies in American Negro History* (New York, 1948); idem, *Toward Negro Freedom* (New York, 1956).

²⁷ Maurice Dobb, *Studies in the Development of Capitalism* (New York, 1947); Paul Sweezy et. al., *The Transition From Feudalism to Capitalism* (London, 1976).

²⁸ Elizabeth Fox-Genovese and Eugene D. Genovese, *Fruits of Merchant Capital* (Oxford, 1983), 3-25.

²⁹ บทสัมภาษณ์ใน *Southern Partisan* (Fall 1985), 36.

³⁰ สุภาจิตโรมันใน ปรีดี พนมยงค์, *ความเป็นอมิจของสังคม* (กรุงเทพฯ, 2500)

³¹ Eugene D. Genovese, *In Red and Black*..., 324.

³² แนวคิดนี้เอามาจาก Antonio Gramsci, ดูรายละเอียดใน Eugene D. Genovese, *In Red and Black*..., 406-409.

³³ Eugene D. Genovese, *The World the Slaveholders Made* (New York, 1969), 96-244.

³⁴ โดยทั่วไปคนมักคิดว่านายทุนอุตสาหกรรมเป็นกลุ่มคนที่มีแนวคิดก้าวหน้า เมื่อมองจากกระบวนการพัฒนาระบบทุนนิยมตะวันตก. ที่จริงแล้วนักอุตสาหกรรมก็แตกแยกกันในการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรม บางกลุ่มก็ทำตัวเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเหมือนกัน เช่นกรณีนักอุตสาหกรรมในภาคใต้เก่า. กรณีทำนองนี้อาจเกิดขึ้นได้กับนายทุนอุตสาหกรรมในประเทศโลกที่สามที่อยู่ในระบบทุนนิยมโลก แต่ไม่ได้เป็นระบบทุนนิยมเต็มรูป.

³⁵ ในทางกฎหมายทาสเป็นทรัพย์สินและเป็นสิ่งของ (chattel) แต่ในทางปฏิบัติทาสจำต้องยอมรับฐานะการเป็นมนุษย์ของทาสมากขึ้นเรื่อย ๆ. กลุ่มที่มีปัญหามากในการพิจารณาเรื่องนี้คือนักกฎหมายและผู้พิพากษาทางใต้ ซึ่งในทางความคิดได้รับอิทธิพลจากประเพณีกฎหมายและหลักการของชนชั้นนายทุนที่ถือว่า "บุคคลเท่าเทียมกันต่อหน้ากฎหมาย". ดู Mark Tushnet, *The American Law of Slavery 1810-1860* (Princeton, 1981).

³⁶ Eugene D. Genovese, *Roll, Jordan, Roll : The World the Slaves Made* (New York, 1972), 3-7.

³⁷ Genovese, *In Red and Black*, 4.

³⁸ Genovese, *In Red and Black*, 13.

³⁹ Genovese, *In Red and Black*..., 374,372. ดูรายละเอียดบางด้านเกี่ยวกับโซกนาฏกรรมของชนชั้นนายทาสใน Genovese, *The World the Slaveholders Made*, 243. การวิเคราะห์ปัญหาทาสของเฮโนเวส มีส่วนสัมพันธ์กับประสบการณ์โดยตรงของเขากับขบวนการฝ่ายซ้ายในทศวรรษ 1960. เขาคัดค้านการเรียกร้องของขบวนการที่ให้อาจารย์และนักศึกษาทำแต่สิ่งที่สอดคล้อง (relevant) กับการต่อสู้ของประชาชน ซึ่งก็คืองานการเมืองเป็นเอก เช่น ประวัติศาสตร์ที่ต้องค้นคว้าศึกษาจะต้องเกี่ยวข้องกับการต่อสู้คัดค้านสงครามเวียดนามเป็นต้น. เขากล่าวว่าถ้าใครไปถามช่างกลึงที่ปิววิตและมีการเมือง ว่าทำไมเขายังกลึงเหล็กอยู่ได้ในขณะที่เด็ก ๆ ถูกระเบิดนาปาล์มในเวียดนาม. ช่างกลึงคงกลึงตาตอบโดยไม่ต้องเอ่ยคำพูดใด ๆ. มีแต่ปัญญาชนเท่านั้นที่ถูกทรมานด้วยคำถามใจ ๆ เช่นนี้และก็มีมักจะมาจากปัญญาชนด้วยตัวเอง. เขายังวิพากษ์ขบวนการฝ่ายซ้ายที่นำเอาศีลธรรมและจริยธรรมมาดึงดูดการเข้าร่วมต่อสู้ของเยาวชนโดยไม่รับพิจารณาข้อถกเถียงของคนเหล่านี้. เป็นไปได้ว่าลักษณะสัมพัทธ์ของปัญหาจริยธรรมที่เขาพบเห็นในขบวนการประชาชน ทำให้ทำที่ในการวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรมของชนชั้นนายทาสในอดีตมีลักษณะวิพากษ์แทนที่จะเดินตามการตีความแบบดั้งเดิม. ดู *In Red and Black*, 3-22.

ศาลานติสังคม

ฉบับ ครอบครั

**จะบอกคุณว่าปัจจุบันมีการทำ
ลายครอบครั้วกันอย่างไร และถ้าจะ
ให้ครอบครั้วเป็นไปอย่างสร้างสรรค์
เราควรทำอย่างไร**

เสนอโดยผู้ทำงานด้านเด็กและผู้
หญิง พร้อมบทสัมภาษณ์ อ.กฤษณา
กุศลลาสัย

วารสารศาลานติสังคม จัดพิมพ์โดย
กลุ่มประสานงานศาลานาเพื่อสังคม คำสมาธิ
ปีละ 10 บาท ส่งตามเลขเงิน ๗ ส่งจ่าย นส.ดุสิต
กิงสดาร
เลขที่ 495/44 ซอยอ่อนดิน ถนนวิภาวดี
กท. 10700